

INTRODUCTIE PARENTING COORDINATION: OORSPRONG,

DOELEN EN DEFINITIES: College 1: 9:30 – 11:00 uur

Zie ook: Martalas AM, proefschrift p243-246 en 274-277 (www.pomegranate.org.za/PhD)

OORSPRONG

Parenting coordination werd voor het eerst geïntroduceerd als een ADR-proces na een echtscheiding of scheiding van gezinnen in de VS in de late jaren tachtig. In 1993 werd de term 'parenting coordination' voor het eerst in Colorado gebruikt. In een artikel gepubliceerd in 2003 besloot de Association of Family and Conciliation Courts (AFCC)¹, taskforce op het gebied van parenting coordination, om de term 'parenting coordinator' (PC) toe te passen op alle modellen van parenting coordination, ongeacht de nomenclatuur. Tegen 2014 was parenting coordination in vijftien staten wettelijk vastgelegd, hetzij via een specifiek statuut voor parenting coordination of via het gezag van een gerelateerd wettelijk concept (zoals een gerechtelijke regel) en wordt het in ongeveer dertig staten in de VS toegepast.² Als er geen statuut of regel is, worden PC's aangesteld bij overeenkomst of onder specifieke voorwaarden of omstandigheden. In Canada dateert parenting coordination uit het begin van de jaren negentig en wordt het in drie provincies beoefend en er wetgeving over vastgesteld.³

De Zuid-Afrikaanse Children's Act⁴ benadrukt de voortdurende betrokkenheid van beide ouders in het leven van hun kind of kinderen na de echtscheiding of scheiding van het gezin. De bepalingen van de Children's Act hebben daarom de verwachting gecreëerd dat ouders betrokken zullen blijven bij alle aspecten van het leven van hun kinderen, niet ongelijk aan de positie waarin zij zich vóór hun echtscheiding of scheiding van het gezin bevonden. Een mechanisme geboden door de Kinderwet waardoor ouders betrokken kunnen blijven is het parenting plan.⁵ De reikwijdte van

¹ Het AFCC is een interdisciplinaire internationale vereniging van professionals die zich inzetten voor het verbeteren van het leven van kinderen en gezinnen door de beslechting van familieconflicten. Het AFCC werd opgericht in Californië in de jaren zestig, beschikbaar op www.afccnet.org/About/History, geraadpleegd op 21 november 2017.

² Deze staten zijn: Arizona, Colorado, Florida, Idaho, Illinois, Indiana, Kentucky, Louisiana, Maine, Maryland, Missouri, North Carolina, North Dakota, Ohio, Oklahoma, Oregon, Pennsylvania, South Dakota, Texas, Utah, West Virginia.

³ Alberta, British Columbia en Ontario.

⁴ Act 38 of 2005.

⁵ Sections 33 – 35 of Act 38 of 2005. De mede-houders van ouderlijke verantwoordelijkheden en rechten zijn meestal de biologische ouders van een kind, maar kunnen ook elke persoon zijn die

wat er in een parenting plan kan worden opgenomen is breed en kan omvatten waar en met wie het kind woont, het onderhoud van het kind, contact tussen het kind en een van de partijen en/of een ander persoon, evenals de scholing en religieuze opvoeding van het kind.⁶ In de praktijk bevatten de meeste parenting plans uitgebreide informatie over contactregelingen en beslissingen over kinderen die gezamenlijk tussen de ouders moeten worden genomen. Het is een vereiste in de Children's Act dat een parenting plan moet voldoen aan de belangen van het kind (best interest standard).⁷

Ondanks de brede reikwijdte van het parenting plan, is er waarschijnlijk geen plan wat kan voorzien en rekening kan houden met elke mogelijkheid van het leven van een kind na de echtscheiding.⁸ Hoewel veel parenting plans rekening houden met eventuele wijzigingen in huidige contactregelingen die van toepassing worden wanneer de kinderen ouder zijn, kan geen enkel parenting plan accuraat voorspellen welke toekomstige contactregeling het meest geschikt zijn voor een specifiek kind, zelfs niet wanneer deze parenting plans duidelijk zijn met betrekking tot wat deze veranderingen moeten inhouden. Het inherente gebrek van elk parenting plan om te anticiperen op elk mogelijk meningsverschil tussen co-ouders kan leiden tot veel geschillen tussen houders van ouderlijke verantwoordelijkheden en rechten, vooral tussen diegenen die kunnen worden beschouwd als 'high conflict' partijen.⁹ Vanwege tijdgebrek en financiële beperkingen is het te voorzien dat dergelijke partijen de rechtbank(en) niet voor elk geschil kunnen benaderen. De aard van bepaalde geschillen, bijvoorbeeld een beslissing over contact tijdens een specifiek weekend, vereist vrijwel onmiddellijke oplossing.

Parenting coordination als ADR-mechanisme is in de Western Cape (West-Kaap) gegroeid van iets meer dan 30% van alle scheidingen gerelateerd aan minderjarige kinderen uitgevaardigd door het Western Cape Hooggerechtshof in 2008, tot bijna 70% in 2012 en 2013. Tegen 2009 koos de meerderheid van de gescheiden koppels

belang heeft bij de zorg, het welzijn en de ontwikkeling van het kind zoals bepaald in section 22(1)(b) of Act 38 of 2005. Section 33 (3) of Act 38 of 2005 beschrijft een parenting plan als een document dat 'elke kwestie in verband met ouderlijke verantwoordelijkheden en rechten kan bepalen'.

⁶ Sections 33(3)(a), (b), (c) and (d) of Act 38 of 2005.

⁷ Section 33(4) of the Children's Act.

⁸ De Jong M, 'Suggested Safeguards and Limitations for Effective and Permissible Parenting Coordination (Facilitation or Case Management) in South Africa' *Potchefstroom Electronic Law Journal* (2015) 18(2) 151.

⁹ *Ibid.*

met minderjarige kinderen ten tijde van hun scheiding ervoor om een clause over parenting coordination op te nemen in hun scheidingsbevel, schikkingsovereenkomst of parenting plan. Het is hierdoor mogelijk dat PC's als vanzelfsprekend zijn aangesteld in de Western Cape en niet alleen in moeilijke of chronisch voor de rechter gebrachte zaken.¹⁰

DOELEN

Parenting coordination heeft zich ontwikkeld 'als reactie op de behoeften van familierechtbanken die werden overbelast door 'high conflict' ouders ... die profiteren van het rechtssysteem om hun niet-juridische kind-gerelateerde problemen op te lossen'.¹¹ 'High conflict' rechtzoekenden nemen het grootste deel van de tijd van de rechtbank in beslag en deze ouders hebben alternatieve benaderingen nodig om hen te helpen bij het oplossen van kind gerelateerde problemen. Parenting coordination ontwikkelde zich daarom als een medium om het gebrek aan beschikbare tijd en middelen van rechtbanken en partijen aan te pakken om zo de goed gedocumenteerde negatieve effecten van 'high conflicts' tussen ouders op kinderen te verminderen. Naast de overbelaste capaciteit van rechtbanken om met zorg- en contactzaken om te gaan, hebben maatschappelijke ontwikkelingen in de vroege jaren tachtig geleid tot een verschuiving weg van de moederlijke presumptie in kinderopvang na de scheiding, het aannemen van een schuldloze scheidingswetgeving en juist een focus richting het belang van het kind. Naast deze veranderingen waren er bezwaren gemaakt door vaders en vaderrechtenbewegingen om meer betrokken te raken bij de zorg voor hun kinderen. Dit resulteerde in de opkomst van regelingen voor gezamenlijk voogdij in de VS en in Zuid-Afrika, waaronder niet alleen gezamenlijke fysieke voogdij, maar ook gezamenlijke besluitvorming over minderjarige kinderen na echtscheiding of scheiding van gezinnen. Deze veranderingen in maatschappij en wetgeving vereisten manieren om ouders met grote conflicten, die na de scheiding de middelen en tijd van familierechtbanken onevenredig in beslag namen, te helpen. De lopende gerechtelijke procedures gaan waarschijnlijk ten koste van persoonlijke financiële middelen en emotionele energie die effectiever op het welzijn van de kinderen kon

¹⁰ De Jong M, 'Is Parenting Coordination Arbitration?' *De Rebus* July 2013 39.

¹¹ Fieldstone L, Lee MC, Baker JK and McHale JP, 'Perspectives on Parenting Coordination: Views of Parenting Coordinators, Attorneys and Judiciary Members' *Family Court Review* (2012) 50(3) 441.

worden gericht. In 2008 werd geschat dat tussen de 10 en 15% van de relaties tussen gescheiden ouders in de VS zeer venijnig bleef.¹² In de literatuur is het inmiddels algemeen geaccepteerd dat aanhoudende hoge niveaus van conflict na echtscheiding of scheiding van gezinnen een krachtigere voorspeller zijn van een slechte uitkomst voor kinderen na scheiding dan de scheiding zelf. Refererend naar een onderzoek uitgevoerd tussen van de late jaren tachtig en het begin van deze eeuw, waaruit de nadelige effecten van bitterheid na een scheiding tussen ouders op de aanpassing van hun kinderen blijkt, concludeert Kelly dat parenting coordination zich heeft ontwikkeld om de schade aan kinderen als gevolg van ouderlijk conflicten na een echtscheiding te verminderen.¹³

Rechtbanken zijn niet altijd het meest geschikte forum om voogdij- en toegangs- (zorg en contact) geschillen te beslechten vanwege de bijkomende kosten en de erkenning dat de belangen van kinderen vaak niet worden gediend door middel van procederen.¹⁴ Naast het oplossen van geschillen, het ontwikkelen en implementeren van geschikte parenting plans, benadrukte parenting coordination het belang van het opbouwen van goede co-ouder relaties na de scheiding. In een poging om geschillen, die vaak als klein werden beschouwd (zoals tijdsveranderingen in visitatieschema's), te behandelen, begonnen rechtbanken in de VS en Canada, en later in Zuid-Afrika, beperkte gebieden van autoriteit te delegeren voor afwikkeling door geestelijke gezondheids- en juridische professionals in een onmiddellijk, niet-contradictoir gerechtelijk gesanctioneerd forum.¹⁵

DEFINITIES

De onderstaande definities zijn geselecteerd om de meest opvallende aspecten van parenting coordination in de rechtsgebieden van de VS, Canada en Zuid-Afrika te weer te geven.

¹² Fieldstone, L and Coates CA (eds), *Innovations and Interventions with High Conflict Families* Madison WI AFCC (2008) 187.

¹³ Kelly JB, 'Origins and Development of Parenting Coordination' in Higuchi SA and Lally SJ (eds), *Parenting Coordination in Postseparation Disputes: A Comprehensive Guide for Practitioners* APA (2014) 17.

¹⁴ Fidler BJ & Epstein P, 'Parenting Coordination in Canada: An Overview of Legal and Practice Issues' *Journal of Child Custody* (2008) 5(1/2) 56.

¹⁵ Coates CA, Deutsch R, Starnes H, Sullivan MJ & Sydlik BL, 'Parenting Coordination for High Conflict Families' *Family Court Review* (2004) 42(2) 247.

Het AFCC heeft in 2005 een werkgroep aangesteld om richtlijnen op te stellen voor parenting coordination. De richtlijnen zijn gepubliceerd in 2006 en bijgewerkt in 2019. Parenting coordination wordt door het AFCC gedefinieerd als:

‘Een hybride juridisch-psychologische gezondheidsrol die beoordeling, educatie, casemanagement, conflictmanagement, geschillenbeslechting en soms besluitvormingsfuncties combineert. Parenting coordination is een kindgericht proces dat wordt uitgevoerd door een gediplomeerde professional uit de geestelijke gezondheidszorg of het familierecht, of een gecertificeerde, gekwalificeerde of gereguleerde familiemediator volgens de regels of wetten van hun rechtsgebied, met praktische professionele ervaring met ‘high conflict’ familie zaken. De parenting coordinator (‘PC’) helpt co-ouders, betrokken bij ‘high conflict’ co-ouderschap, om hun parenting plan te implementeren door: (1) de oplossing van hun geschillen tijdig te faciliteren; (2) co-ouders over de behoeften van kinderen te informeren; en, (3) met voorafgaande goedkeuring van co-ouders of de rechtbank, beslissingen te nemen binnen de reikwijdte van het gerechtelijk bevel of benoemingscontract. Een PC streeft ernaar om veilige, gezonde en zinvolle ouder-kindrelaties te beschermen en in stand houden.’¹⁶

Het AFCC ondersteunt verder de opvatting dat PC’s door de rechtbank worden aangesteld, verantwoording verschuldigd zijn aan de rechtbank en verplicht zijn de rechtbank feedback te geven volgens een specifieke procedure.¹⁷

De BC Parenting Coordinators Roster Society (Canada) heeft zijn richtlijnen gebaseerd op de 2005 AFCC-richtlijnen en heeft in 2013 de volgende definitie van parenting coordination gepubliceerd:

¹⁶ Leeslijst 1 item 1.

¹⁷ AFCC Task Force on Parenting Coordination, ‘Parenting Coordination: Implementation Issues’ *Family Court Review* (2006) 44(1) 165.

"Parenting coordination is een, quasi-juridisch psychologisch, consensueel geschillenbeslechtsingsproces, dat beoordeling, educatie, case management, conflictbeheer en besluitvorming functies combineert."¹⁸

Parenting coordination is beschreven als een 'uniek samenspel' van bemiddeling (mediation), arbitrage, co-ouder begeleiding case management,¹⁹ 'interdisciplinaire medewerkers',²⁰ en als een multidisciplinair 'hybride' geschillenbeslechtsingsproces dat geschillenbeoordeling, ouderonderwijs en het management en vermindering van conflicten omvat. Kirkland en Ritter beschouwen parenting coordination als een voorbeeld van 'een oprechte behoefte die leidt tot een functie en praktijk die blijft bestaan juist vanwege de waarde ervan voor gezinnen en rechtbanken'.²¹ Parenting coordination is een proces dat 'high conflict' ouders helpt, en is gericht op het verminderen van ouderconflicten wat op zijn beurt potentiële schade aan betrokken kinderen zal verminderen.²²

De Amerikaanse en Canadese definities van het parenting coordination proces kunnen als volgt worden samengevat:

- Parenting coordination is een geschillenbeslechtsingsproces dat meestal **na een decreet** wordt toegepast;
- Het is **kindgericht** en beoogt aanhoudende blootstelling van het kind aan ouderlijk conflict te voorkomen;
- Het gaat om een **multidisciplinaire aanpak** die verschillende niveaus van besluitvorming door de PC vereist;
- Het is ontleent aan andere ADR-processen zoals **bemiddeling** en **arbitrage** en omvat **educatie** en **case management**;
- Het functioneert binnen het rechtstelsel van een specifiek rechtsgebied; en

¹⁸ BC Parenting Coordinators Roster Society 'Guidelines for Parenting Coordination' (Dec 2013) available at http://www.bcparentingcoordinators.com/assets/docs/Guidelines_for_Parenting_Coordination.pdf, accessed on 20 March 2017.

¹⁹ Belcher-Timme RO, Shorey HS, Belcher-Timme Z and Gibbings EN, 'Exploring Best Practices in Parenting Coordination: A national Survey of Current Practices and Practitioners' *Family Court Review* (2013) 51(4) 651-652.

²⁰ Greenberg EE, 'Fine Tuning the Branding of Parenting Coordination: "...you may get what you need"' *Family Court Review* (2010) 48(1) 209.

²¹ Kirkland K and Ritter A, 'Parenting Coordination in Alabama: The Current Status' *Faulkner Law Review* (2011) 2(2) 256.

²² Fidler BJ, 'Parenting Coordination: Lessons Learned and Key Practice Issues' *Canadian Family Law Quarterly* (2012) 31 1.

- Het biedt een alternatief voor procederen.

De Zuid-Afrikaanse richtlijnen definiëren parenting coordination als een 'quasi-juridisch en quasi-psychologisch geschillenbeslechtsproces, dat assessment, conflict management, educatie, facilitering, casemanagement, mediation en beperkte besluitvormingsfuncties combineert'²³ en beschrijven de doelstelling van parenting coordination als een proces dat partijen in een geschil helpt bij het 'beschermen en in stand houden van veilige, gezonde en zinvolle ouder-kindrelaties'.²⁴

²³ Guidelines Definitions. Leeslijst 1 item 5.

²⁴ Guidelines Overview and Terms Used. Leeslijst 1 item 5.

PC CLAUSULE: pre-reading College 1: 9:30 – 11:00 (leeslijst 1, item 2)

Deze clausule wordt doorgaans opgenomen in het parenting plan.

PARENTING COORDINATION EN GESCHILLENBESLECHTING:

1. Mediation en geschillenbeslechting

1.1 Partijen hebben naam als PC benoemd. Elke vervangende PC is een gekwalificeerde psycholoog, maatschappelijk werker of familierechtadvocaat met ten minste tien jaar ervaring en vertrouwd met het werken met kinderen en gezinnen in het kader van betwist verblijf- en contactzaken. De PC wordt in overleg tussen de partijen en, bij gebreke van overeenstemming, door de uitgaande PC na overleg met de partijen benoemd voor een periode van 2 (3) jaar vanaf de datum van verwijzing van het eerste geschil naar de PC.

1.2 De PC blijft als zodanig optreden totdat hij/zij ontslag neemt, of beide ouders schriftelijk overeenkomen dat zijn/haar benoeming wordt beëindigd, of zijn/haar benoeming wordt beëindigd bij een beschikking van het Hooggerechtshof of het verstrijken van de 2 (3)-jarige periode waarnaar wordt verwezen in clausule 1.1 hierboven, welke situatie zich het eerst voordoet.

1.3 Geen van de ouders mag een gerechtelijke procedure voor de verwijdering van de PC inleiden of de prestaties of acties van de PC onder de aandacht van het hof brengen zonder eerst de PC te ontmoeten en overleg te plegen met de PC in een poging om de klacht op te lossen.

2. **De PC is bevoegd om:**

2.1 De partijen te helpen bij de uitvoering en naleving van de bepalingen van het parenting plan;

2.2 Gemeenschappelijke beslissingen te bemiddelen met betrekking tot kind(eren);

2.3 Aanbevelingen of voorstellen te doen met betrekking tot elk probleem gerelateerd aan het welzijn en/of het beïnvloeden van het beste belang van kind(eren), inclusief een variatie in contact en zorg en/of onderhoud verschuldigd voor kind(eren), welke **niet** bindend zijn voor de partijen;

2.4 Een beroep te doen op een deskundige professional om hem/haar te helpen bij het doen van aanbevelingen die betrekking hebben op kind(eren), op voorwaarde dat de ouders de kosten van een dergelijke expert zijn overeengekomen;

2.5 Richtlijnen uit te vaardigen die bindend zijn voor de partijen en kind(eren), zolang een bevoegde Rechtbank niet anders heeft bepaald, beperkt tot de volgende specifieke aspecten:

2.5.1 Het tijdstip, de plaats en de manier waarop kind(eren) tijdens weekend- en vakantiecontactperioden tussen de ouders vervoerd en uitgewisseld zal worden;

2.5.2 De variatie van weekend- of vakantiecontactafspraken die de basis van de in deze parenting plan voorziene tijdsverdeling niet wezenlijk verandert;

2.5.3 Opvangvoorzieningen tijdens contactperiodes;

2.5.4 De manier en methode van ouderlijke communicatie;

2.5.5 Het tijdstip, wijze en frequentie van telefonisch en video contact;

2.5.6 Contact met derde partijen.

2.6 Bij het uitvoeren van richtlijnen dient de PC te allen tijde in het belang van kind(eren) te handelen.

2.7 De richtlijnen van de PC staan altijd onder toezicht van een bevoegde Rechtbank.

2.8 Er wordt specifiek vastgelegd dat de PC **niet** bevoegd is om bindende richtlijnen te geven omtrent:

2.8.1 Kind(eren) hoofdverblijf en/of zorgregeling;

2.8.2 Contactperiodes die de basis van de toewijzing van de tijdverdeling in termen van het parenting plan substantieel veranderen;

2.8.3 Voogdij van kind(eren);

2.8.4 Relocatie van kind(eren) buiten Zuid-Afrika of de Western Cape provincie;

2.8.5 Onderhoud verschuldigd voor kind(eren).

3. De procedure voor geschillenbeslechting:

3.1 Als de ouders over geen enkele kwestie waarbij een gezamenlijke beslissing met betrekking tot kind(eren) nodig is overeenstemming kunnen bereiken ,

wordt het geschil schriftelijk voorgelegd aan de PC, die de correspondentie vervolgens zal doorsturen naar de andere ouder en zal proberen het geschil zo snel mogelijk op te lossen via bemiddeling.

3.2 De PC zal zich naar beste vermogen inspannen om geschillen eerst door bemiddeling op te lossen, zelfs in gevallen waarin hij/zij bevoegd is bindende richtlijnen uit te vaardigen.

3.3 De PC voert procedures met een informeel karakter en heeft het recht om informatie te ontvangen via telefoon, briefcorrespondentie, elektronische post, enz.

3.4 De PC bepaalt naar eigen inzicht het belang en de toereikendheid van de verstrekte informatie en kan zijn/haar onderzoek uitbreiden voor zover hij/zij dit nodig acht voor het geven van aanbevelingen, voorstellen en/of richtlijnen.

3.5 De PC bepaalt het protocol van alle communicatie, interviews en sessies, inclusief wie de vergaderingen zal of mag bijwonen. hebben gewoonlijk niet het recht om dergelijke vergaderingen bij te wonen, echter is het een ouder toegestaan om zijn of haar advocaat te raadplegen, hetzij persoonlijk of telefonisch, tijdens dergelijke vergaderingen.

3.6 De ouders en hun advocaten hebben niet het recht om, in de afwezigheid van de andere ouder, mondelinge communicatie met de PC tot stand te brengen.

3.7 Elke ouder mag schriftelijk met de PC communiceren op voorwaarde dat kopieën aan de andere ouder en, indien van toepassing, hun advocaten worden verstrekt.

3.8 De PC mag de ouders individueel raadplegen, mits de andere ouder hiervan op de hoogte wordt gesteld. Informatie verkregen tijdens een dusdanige

bijeenkomst wordt beschikbaar gesteld aan de andere ouder zoals bepaald door de PC.

3.9 De PC mag met anderen overleggen, inclusief maar niet beperkt tot, stiefouders, stiefbroers en zussen, uitgebreide familieleden en vrienden, permanente levenspartners, leden van het huishouden, school- en onderwijspersoneel, hulpverleners en medische zorgverleners voor de kinderen en therapeuten voor de kinderen en de ouders, en de ouders machtigen deze personen om informatie aan de PC te verstrekken.

3.10 De ouders hebben niet het recht om te eisen dat enige bijeenkomst (inclusief een klachtenbijeenkomst) of sessie op band wordt opgenomen, op video wordt opgenomen of op welke manier dan ook wordt opgenomen.

3.11 De PC hoeft geen gegevens bij te houden, behalve aanbevelingen, voorstellen, richtlijnen (en de redenen daarvoor) of overeenkomsten tussen de partijen.

3.12 De diensten van de PC omvatten elementen van bemiddeling, deskundig advies en counseling, maar vallen niet strikt in een van deze categorieën. De PC is niet aangewezen als psychotherapeut, adviseur of advocaat voor kind(eren) of de ouders. Er wordt geen psychotherapeut/patiënt- of advocaat/cliëntrelatie gecreëerd door deze aanwijzing noch bestaat deze relatie tussen de PC en een van de ouders.

3.13 Communicatie tussen de ouders en de PC wordt als vertrouwelijk beschouwd en wordt niet gebruikt in gerechtelijke procedures, behalve voor:

3.13.1 Enige overeenkomsten tussen de ouders die succesvol bemiddeld en samengevat zijn door de PC;

3.13.2 De bevindingen en aanbevelingen van experts aangewezen door de PC;

3.13.3 Richtlijnen uitgevaardigd of aanbevelingen of voorstellen gemaakt door de PC.

4. **Kinderparticipatie:**

4.1 Elke ouder moet ervoor zorgen dat de PC op redelijke tijden en plaatsen kan afspreken en overleggen met kind(eren) zonder dat een van de ouders aanwezig is, als de PC daartoe besluit.

4.2 De PC zal de zienswijzen van kind(eren) in zijn/haar overwegingen meenemen, rekening houdend met zijn/haar/hun leeftijd, volwassenheid en ontwikkelingsfase.

4.3 Elke ouder verstrekt de PC alle redelijkerwijs door hem/haar gevraagde informatie met betrekking tot kind(eren).

5. Alle deelnemers, inclusief de PC, de ouders en hun wettelijke vertegenwoordigers, zullen hun uiterste best doen om de privacy van het gezin en, in het bijzonder, kind(eren), te beschermen, en de verspreiding van informatie met betrekking tot aanbevelingen of richtlijnen te beperken tot degenen die moeten beschikken over de informatie.

6. In het geval dat een partij verzuimt in het deelnemen aan een geschillenbeslechtingprocedure ondanks het verzoek van de PC, of verzuimt deel te nemen aan een geschillenbeslechtingssessie, of verzuimt binnen vijf dagen op de communicatie van de PC reageren, welke communicatie per telefoon, e-mail of fax kan zijn, of verzuimt de kosten van

de PC te betalen op zijn/haar verzoek, of op een andere manier niet mee te werken aan het geschillenbeslechtsingsproces, zal de PC het geschillenbeslechtsingsproces voortzetten in afwezigheid van die partij. In dergelijke gevallen heeft de PC het recht om een richtlijn uit te vaardigen en is zijn/haar beslissing bindend voor beide partijen totdat een dergelijke beslissing door een bevoegde rechtbank is gewijzigd.

7. De ouders zijn aansprakelijk voor de kosten van de PC (behalve de kosten van telefonische, e-mail of andere elektronische communicatie met de PC, die worden gedragen door de ouder die de communicatie start) moeder % en vader%. De PC kan naar eigen inzicht de aansprakelijkheid van de ouders voor het PC-proces aanpassen.

DE PARENTING COORDINATION OVEREENKOMST TUSSEN DE PC EN DE PARTIJEN: College 1: 9:30 – 11:00 (zie leeslijst 1 item 3)

Zie ook Martalas AM, proefschrift p262-263.

Ongeacht of een PC is aangesteld op grond van een gerechtelijk bevel of een instemmingsovereenkomst tussen de partijen, is het raadzaam dat de PC en de partijen een parenting coordination overeenkomst sluiten. Het is aan te bevelen dat partijen bij een parenting coordination overeenkomst onafhankelijk juridisch advies inwinnen voordat ze een dergelijke overeenkomst ondertekenen. Ongeacht of de ouders juridisch advies hebben ingewonnen, moeten PC's tijd doorbrengen met de ouders in het eerste oriëntatiegesprek waarin de parenting coordination overeenkomst wordt uitgelegd en verduidelijkt.

De parenting coordination overeenkomst zal waarschijnlijk aanvullende informatie bevatten die niet in het gerechtelijk bevel staat, maar kan de PC nooit meer autoriteit geven dan wat is uiteengezet in het aanwijzende gerechtelijk bevel of in de overeenkomst tussen de partijen om een PC te benoemen. De motivatie van de richtlijnen voor een dergelijke overeenkomst is het opnemen van informatie die niet in het gerechtelijk bevel is opgenomen, zoals diensten, vergoedingen, behouden en factureringspraktijken.²⁵

Een ander aspect wat een overeenkomst tussen de PC en de partijen kan dekken, is de quasi-gerechtelijke immuniteit van de PC. Het AFCC beveelt aan dat PC's quasi-gerechtelijke immuniteit wordt geboden om hen tegen rechtszaken te beschermen.²⁶

De volgende componenten van een parenting coordination overeenkomst worden als essentieel beschouwd:

- Een inleidend overzicht van de beginselen van parenting coordination;
- De benoeming van de PC, inclusief de naam van de PC, zijn of haar beroepskwalificaties en dienstperiode;

²⁵ BC guideline para 2.03; AFCC Task Force on Parenting Coordination, 'Guidelines for Parenting Coordination' *Family Court Review*, (2006) 44(1) 172, South African guidelines XII and XIII.

²⁶ AFCC Task Force on Parenting Coordination, 'Guidelines for Parenting Coordination' *Family Court Review*, (2006) 44(1) 186.

- De rol en functie van de PC, inclusief de reikwijdte van autoriteit van de PC;
- De naleving door de PC van professionele vereisten, waaronder kwalificaties, training en ervaring;
- De diensten die door de PC worden aangeboden, waaronder de implementatie en monitoring van het parenting plan, het oplossen van conflicten, het faciliteren van geschillen en opvoededucatie;
- Een overeenkomst tussen de partijen om samen te werken en relevante documenten te verstrekken;
- De grenzen van vertrouwelijkheid;
- De plicht van de PC om huiselijk geweld en/ of (drugs)misbruik te melden;
- Het parenting coordination proces: van informatievergaring en consensusvorming tot besluitvorming;
- De procedure met betrekking tot herzieningen van en beroepen tegen de beslissing van de PC;
- Vergoedingen, uitbetalingen en vergoedingseisen;
- De communicatieverplichtingen van de PC;
- De klachtenprocedures en verwijdering van de PC;
- De beëindiging van het parenting coordination proces, inclusief ontslagname door de PC;
- Een verklaring van afstand van de aansprakelijkheid van de PC, 'quasi-gerechtelijke immuniteit';²⁷ en mogelijk,
- Overige, zoals een certificaat van onafhankelijk juridisch advies en een verklaring van de PC betreffende de screening van de partijen op huiselijk geweld en drugsmisbruik.

In Zuid-Afrika wordt een PC aangesteld op basis van een gerechtelijk bevel, met of zonder toestemming van de partijen, of op basis van een parenting plan of schikkingsovereenkomst tussen de partijen die op basis van een gerechtelijk bevel is uitgevaardigd, en anders bij overeenkomst tussen de partijen voorafgaand aan hun echtscheiding.

²⁷ Kirkland K, 'Parenting Coordination (PC) Laws, Rules and regulations: A Jurisdictional Comparison' *Journal of Child Custody* (2008) 5(1/2) 45; McKinney MJ, Delaney LA and Nessman A, 'Legal Standards and Issues Associated with Parenting Coordination' in Higuchi SA and Lally SJ (eds), *Parenting Coordination in Postseparation Disputes: A Comprehensive guide for Practitioners* APA (2014) 41.

PARENTING COORDINATION VERWIJSFORMULIER

1. Volledige naam en burgerservicenummer

.....

2. Woonadres:

.....

3. Werkadres:

.....

4. Contactgegevens:

Werk:..... Huis:.....

Mobiel:..... E-mail:.....

5. Datum van scheiding - indien gescheiden, datum van echtscheiding en gelieve een kopie van het scheidingsbevel te verschaffen:

.....

6. Heeft u een parenting plan? Zo ja, vershaf een kopie:

.....

7. Krijgt u professionele hulp? Bijv. - therapie, begeleiding, coaching, pastorale zorg? Zo ja, gelieve beknopte details te verschaffen (als u zich op uw gemak voelt)

.....

8. Als een van jullie eerder getrouwd is geweest, geef dan beknopte details:

.....

9. Details van kinderen geboren uit dit huwelijk/deze relatie

1^e kind:

Volledige naam:Geboortedatum:

School:Klas:

Woont momenteel samen met?.....

Speciale omstandigheden?.....

2^e kind:

Volledige naam:Geboortedatum:

School:Klas:

Woont momenteel samen met?.....

Speciale omstandigheden?.....

3^e kind:

Volledige naam:Geboortedatum:

School:Klas:

Woont momenteel samen met?.....

Speciale omstandigheden?.....

10. Korte geschiedenis van de relatie/het huwelijk:

pre-(echt)scheiding:

.....

.....

.....
Post-(echt)scheiding:
.....
.....
.....

11. Geef de redenen aan die uw motivatie voor het scheiden het beste verklaren:

☐ Mishandeling / geweld	☐ Slechte communicatie
☐ Dreigementen	☐ Emotioneel misbruik
☐ Drugs / alcoholmisbruik	☐ Onverenigbaarheid
☐ Psychische ziekten	☐ Veel conflicten
☐ Ontrouw	☐ Profiteren van de ander

12. Maakt u zich zorgen om met uw partner in dezelfde ruimte te zijn? Zo ja, waarom?

.....

13. Noem twee positieve aspecten over uw ex-partner:

.....

DATUM..... 2019.

.....
Naam en achternaam

.....
Handtekening

ROL EN FUNCTIE VAN EEN PC College 1: 11:15 – 12:45

Zie ook: Martalas AM, proefschrift p251 en verder

De rol van de PC wordt omschreven als interdisciplinair aangezien het aspecten van zowel geestelijke gezondheid als juridische disciplines combineert. De rol van de PC valt niet onder een traditionele therapeutische of juridische rol, maar wordt in de literatuur beschouwd als een 'hybride' rol. De PC moet een reeds bestaande geestelijke gezondheid- en/of juridische beroepskwalificatie hebben, evenals ervaring in werken met gezinnen met veel conflicten. Bovendien vereist het werken als PC gespecialiseerde aanvullende training. De rol van de PC is beschreven als 'het combineren van juridische autoriteit met kennis van geestelijke gezondheid',²⁸ en als het functioneren binnen een 'collaboratief psycho-juridisch team'.²⁹ Ongeacht de professionele achtergrond van de PC, zijn de AFCC, de BC en de Zuid-Afrikaanse richtlijnen duidelijk dat PC's **niet twee opeenvolgende of meerdere rollen mogen uitoefenen**.³⁰

Aangezien parenting coordination een geschillenbeslechtsingsproces is, is een hoofdrol van de PC het vermogen om het conflict na echtscheiding of scheiding van families te verminderen of op zijn minst het conflict tussen de ouders in te kapselen, meestal rond de implementatie van parenting plans. De PC moet niet alleen de conflicten oplossen, maar moet dit ook tijdig doen.³¹ Om te helpen bij het oplossen van geschillen, kunnen PC's gebruik maken van een verscheidenheid aan methoden en technieken, zoals bemiddeling, educatie, het faciliteren van discussie en het helpen van ouders bij het ontwikkelen van methoden om de communicatie tussen hen te verbeteren. Wanneer ouders na de tussenkomst en hulp van de PC geen overeenstemming kunnen bereiken over een bepaald geschil, krijgt de PC de bevoegdheid om een beslissing te nemen over de uitkomst van dat geschil.³² Daarom omvat de rol van de PC, naast het waarborgen van nakoming van de afspraken, een beperkte delegering van juridische autoriteit om te beslissen over specifieke dagelijkse kwesties met betrekking tot co-ouderschap.

²⁸ Belcher-Timme RO, Shorey HS, Belcher-Timme Z and Gibbings EN, 'Exploring Best Practices in Parenting Coordination: A national Survey of Current Practices and Practitioners' *Family Court Review* (2013) 51(4) 659.

²⁹ Greenberg LR and Sullivan MJ, 'Parenting Coordinator and Therapist Collaboration in High Conflict Shared Custody Cases' *Journal of Child Custody* (2012) 9 86.

³⁰ AFCC Task Force on Parenting Coordination, 'Guidelines for Parenting Coordination' *Family Court Review*, (2006) 44(1) 169 - 170; BC guideline para 7.01 (a), (b), (c) and (d); South African guidelines VIII.

³¹ AFCC Task Force on Parenting Coordination, 'Guidelines for Parenting Coordination' *Family Court Review*, (2006) 44(1) 165.

³² AFCC Task Force on Parenting Coordination, 'Guidelines for Parenting Coordination' *Family Court Review*, (2006) 44(1) 165, APA guidelines 64 and BC guidelines Overview and Terms Used.

De **besluitvormingsfunctie** van de PC onderscheidt de rol van de PC van die van een therapeut, onderwijzer of bemiddelaar. Afhankelijk van het mandaat kunnen PC's kleine wijzigingen aanbrengen in een parenting plan, zoals tijd en methode voor de overgang tussen het ouderlijk huis, het instellen van routines in beide huizen en disciplinaire strategieën. Het is echter belangrijk dat de PC alleen beslissingen neemt die binnen zijn of haar bevoegdheid vallen. De beslissingen of aanbevelingen van de PC kunnen bindend of niet bindend zijn en worden door een rechtbank beoordeeld. De beslissingsbevoegdheid van de PC wordt als essentieel beschouwd om herhaalde rechtelijke procedures tegen te gaan.

Een belangrijk aspect van conflictoplossing is de **screening op huiselijk geweld**, dat meestal plaatsvindt vóór de benoeming van een PC, maar niet altijd. Screening op huiselijk geweld behoort deel uit te maken van de rol van de PC en wordt beschouwd als de ethische en professionele verantwoordelijkheid van een PC.³³ Omdat geweld tussen intieme partners en zogenaamde 'high conflict' relaties veel kenmerken gemeen hebben, bestaat het risico dat een correct onderscheid tussen deze twee verschillende soorten omstandigheden niet wordt gemaakt.³⁴

De educatie van ouders is opgenomen in de definities van parenting coordination in de AFCC, de BC en de Zuid-Afrikaanse richtlijnen.³⁵ **De educatie van ouders** moet niet beperkt blijven tot onderwijs over de effecten van hun conflict op het welzijn en aanpassing na een echtscheiding of scheiding van het gezin op de kinderen, maar moet ook betrekking hebben op het parenting coordination proces zelf.

Een ander aspect van de rol van een PC is ervoor zorgen dat een gerechtelijk bevel zoals een parenting plan wordt nageleefd en om ouders te helpen bij de uitvoering van hun parenting plan na een decreet. Afhankelijk van het mandaat kan de rol van de PC fluctueren tussen proactief en reactief handelen en kunnen zowel de partijen als de PC een discussiepunt oproepen. In gevallen waarin de ouders een kwestie melden en het aanbevolen wordt om deze kwesties schriftelijk aan de orde te stellen, kan de rol van de PC als reactief worden beschouwd. Met andere woorden, de PC reageert alleen op problemen die door de ouders worden aangekaart. In andere gevallen kan de PC een proactieve rol innemen en problemen bij de ouders aan de orde stellen die hij of zij als relevant of van

³³ Hass GA, 'Parenting Coordination and Domestic Violence' in Higuchi SA and Lally SJ (eds), *Parenting Coordination in Postseparation Disputes: A Comprehensive Guide for Practitioners* APA (2014) 206.

³⁴ Shaw M, 'Commentary Regarding Parenting Coordination in Cases of High Conflict Disputes' *Journal of Child Custody* (2017) 14(1) 73. For a detailed description of the differences between intimate partner violence and high conflict relationships, see p 73-76.

³⁵ AFCC Task Force on Parenting Coordination, 'Guidelines for Parenting Coordination' *Family Court Review*, (2006) 44(1) 165; BC guidelines 1, South African guidelines IX.

belang beschouwt. Een voorbeeld van een proactieve benadering is wanneer de PC om een bijeenkomst verzoekt om het parenting coordination proces met de ouders te bespreken of om de naleving van een gerechtelijk bevel te controleren, of wanneer de PC een interventie aanbeveelt.

De rol en functie van de PC kan derhalve worden samengevat als:

- Het vervullen van een hybride rol op het gebied van juridische en geestelijke gezondheid waarvoor beroepskwalificaties en aanvullende gespecialiseerde training vereist zijn;
- Het beheren en oplossen van conflicten;
- Geschillenbeslechting, waaronder het gebruik van geschillenbeslechtingsvaardigheden;
- Bewaking en implementatie van parenting plans, inclusief het nemen van beslissingen binnen het bereik van de aan de PC verleende autoriteit;
- Besluitvorming zoals het uitvaardigen van richtlijnen;
- Een beoordelingsfunctie, waaronder het beoordelen van huiselijk geweld, cognitieve, psychologische of psychiatrische stoornissen, drugs- en/of alcoholmisbruik en kindermishandeling;
- Het te allen tijde **kindgericht** blijven en ervoor zorgen dat de belangen van het kind of de kinderen worden gediend; en
- Het verstrekken van voorlichting en informatie over verschillende processen, waaronder de rol van de PC zelf, normale kinderonwikkeling en vaardigheden voor geschillenbeslechting.

Aanvullende gespecialiseerde training omvat:

- Theorie en technieken voor conflictoplossing, waaronder bemiddeling;
- Kinderontwikkeling en -psychologie inclusief aanpassing aan echtscheiding;
- Familiedynamiek, familiesysteemtheorie;
- Binnenlands familierecht;
- Bekendheid met de dynamiek van huiselijk geweld en bijbehorende veiligheids- en interventieoverwegingen; en
- Opvoedingseducatie en -technieken.

VOORAF INGEDIENDE KWESTIES VAN CURSISTEN College 1: 11:15-12:45

- Probleem: **ouders**
 - a. Hoog oplopende emoties
 - b. Partijen maken kwetsende opmerkingen, moeizaam te sturen
 - c. Cliënten met weinig zelfreflectie
 - d. Een ouder lijkt er op uit te zijn om de andere ouder buiten spel te zetten en te diskwalificeren als ouder
 - e. Verhard conflict
 - f. Denkfouten, irrationele en disfunctionele gedachten blokkeren mogelijke oplossingen
 - g. Psychische problematiek met of zonder therapie, autisme, borderline, antisociale persoonlijkheid, narcistische persoonlijkheid
 - h. Hoe om partijen de grote lijn te laten zien zonder al te veel te sturen
 - i. Cliënten die alles uit de kast trekken om hun gelijk te halen
 - j. Cliënten die zich niet aan afspraken houden
 - k. Zeer dwingende mensen: zowel slachtoffer als in de aanval
 - l. Waar geen einde aan komt omdat zij dat wellicht niet eens willen
 - m. Beschuldigingen en of die waar zijn of niet, veiligheid

- Probleem: **kinderen**
 - a. Ouderverstotingskwesaties
 - b. Oudere kinderen, puberteit
 - c. Kinderen getraumatiseerd door het gedrag van de 'zieke' ouder, angstig om die weer te zien
 - d. Weigeren van contact, kinderen boven de 12 jaar oud

- Probleem: **het proces**
 - a. Handhaving van de neutraliteit
 - b. Disbalans aan tafel (kennis, emotionele toestand)
 - c. Oplossingen in kleine stapjes
 - d. Negatieve bijdragen van het juridische proces
 - e. Aanval op de mediator: toxic sponge
 - f. Zaken waar de deskundigen geen toestemming hebben om met hun methode en begeleiding aan de slag te gaan
 - g. Zaken die dusdanig ontsporen dat de betrokkenen eerder geholpen zijn met een vonnis, polariserende rechtsgang

KERNVAARDIGHEDEN VAN DE PC College 1: 13:15-14:45 (leeslijst 1, item 1)

- Luisteren, schrijven, evalueren, beslissen, mediation, onderwijzen, case management.

Richtlijn I - Competentie

Een PC zal qua opleiding en training gekwalificeerd zijn om parenting coordination uit te voeren en zal zich professioneel blijven ontwikkelen in de bijbehorende rollen en functies.

A. Professionele achtergrond en ervaring. Een PC is een gediplomeerde professional in geestelijke gezondheidszorg of familierecht, of een gecertificeerde, gekwalificeerde of gereguleerde gezinsbemiddelaar, volgens de regels of wetten van hun rechtsgebied. Een PC moet ook uitgebreide praktische professionele ervaring hebben met familiezaken met een hoge conflictdynamiek tussen co-ouders.

B. Familie bemiddelingstraining. Een PC moet training en ervaring hebben in gezinsbemiddeling. Een PC moet een gecertificeerde, gekwalificeerde of gereguleerde familiebemiddelaar worden volgens de regels of wetten van het rechtsgebied waar hij of zij praktiseert, als dergelijke certificering, kwalificatie of regelgeving beschikbaar is.

2. Parenting coordination training. Een PC moet training krijgen in het parenting coordination proces, gezinsdynamiek in scheiding en echtscheiding, dynamieken gerelateerd aan ouders die nooit met elkaar getrouwd zijn geweest, ontwikkeling van het kind, methoden en technieken voor parenting coordination, gerechtelijke specifieke parenting coordination procedures, familierecht met betrekking tot het parenting coordination proces, geweld tussen intieme partners, kindermishandeling en andere veiligheidskwesties die relevant zijn voor het parenting coordination proces, ethische overwegingen met betrekking tot het parenting coordination proces, diversiteit en de beïnvloeding op het parenting coordination proces, co-ouderrelaties en het gebruik van technologie binnen het parenting coordination proces. Aanbevelingen voor uitgebreide training van Parenting Coordinators met specifieke modules zijn opgenomen als bijlage A.

3. Arbitrage/ besluitvormingstraining. Een PC zal training ontvangen in besluitvormingsprocessen waar deze functie van de PC-rol wettelijk is toegestaan.

4. Permanente educatie: een PC moet professionele bevoegdheid behouden in het parenting coordination proces. Een PC neemt regelmatig deel aan educatieve activiteiten die professionele groei bevorderen³⁶.

5. Wetten en richtlijnen. Een PC is bekend met de wetten die van toepassing zijn op de parenting coordination praktijk in hun rechtsgebied, indien van toepassing, en zal die wetten naleven. Wanneer specifieke richtlijnen strijdig zijn, moet een PC eerst de wetgeving naleven in het rechtsgebied waar die PC praktiseert, evenals de professionele gedragscodes.

6. Omstandigheden die de competentie en rol van PC beïnvloeden. Een PC weigert een afspraak, trekt zich terug of vraagt om passende hulp wanneer de feiten en omstandigheden van de zaak de vaardigheden of expertise van een PC te boven gaan, of persoonlijke omstandigheden (bijv. medisch, geestelijke gezondheid, misbruik van drugs of afhankelijkheid, enz.) aanwezig zijn die het vermogen van een PC om zijn/haar rol te vervullen in de weg staan.

7. Raadpleging. Een PC kan, indien nodig, deelnemen aan collegiaal overleg of intervisie of

³⁶ AFCC Guidelines for the Use of Social Science Research in Family Law (2019), *Family Court Review*, 57(2), 193- 200.

mentoring om feedback en ondersteuning te krijgen over zaken, afhankelijk van de vertrouwelijkheidsvereisten uiteengezet in richtlijn V. Consultatie onderscheidt zich van toezicht doordat een PC kan kiezen of hij/ zij het advies van de consultant opvolgt; een consultant heeft geen zeggenschap over de acties of het gedrag van een PC die deze raadpleegt; en de adviseur aanvaardt geen verantwoordelijkheid noch aansprakelijkheid voor acties die door een PC worden ondernomen vóór, tijdens of na het consult.

8. Diversiteitsbewustzijn en responsiviteit. Een PC krijgt doorlopend onderwijs over diversiteitsbewustzijn om ervoor te zorgen dat hij/zij responsieve en competente diensten levert, rekening houdend met culturele kernidentiteiten zoals ras, etniciteit, religie, geslacht, seksuele geaardheid en sociaaleconomische status; evenals potentiële culturele identiteiten die misschien niet vanzelfsprekend zijn, maar die waarschijnlijk van invloed zijn op de persoonlijke presentatie van een persoon (zoals een ziekte of handicap) en het wereldbeeld van een persoon. Een PC zal zich ook bewust zijn van de diverse nuances van specifieke gezinsstructuren, zoals co-ouders van hetzelfde geslacht, gemengde families en familiale mantelzorgers.

Richtlijn XI – Besluitvorming

Een PC moet proberen tijdig overeenstemming tussen co-ouders te faciliteren over alle geschillen binnen de bevoegdheden van een PC. Een PC beslist over de betwiste kwesties of doet zo nodig aanbevelingen wanneer co-ouders geen overeenstemming bereiken, indien dit is geautoriseerd door de rechtbank of er toestemming is gegeven door de co-ouders.

1. **Bevoegdheid voor besluitvorming.** Aan een PC kan de bevoegdheid worden verleend om beslissingen te nemen (met of zonder een recht van beroep) voor co-ouders wanneer zij het niet eens kunnen worden, of een PC kan worden toegestaan om slechts aanbevelingen te doen aan co-ouders of aan de rechtbank. De reikwijdte van de beslissingsbevoegdheid van een PC kan in sommige rechtsgebieden beperkt zijn. Een PC moet zich eerst richten op elk geschil over zijn/haar bevoegdheid om een probleem aan te pakken alvorens te beginnen met het werk om dat probleem op te lossen.
2. **Reikwijdte van besluitvorming.** Een PC heeft alleen de bevoegdheid om kwesties te behandelen die zijn geïdentificeerd in het gerechtelijk bevel of de instemmingsovereenkomst. Een PC heeft de bevoegdheid, zoals gespecificeerd in het gerechtelijk bevel of de instemmingsovereenkomst, om de volgende soorten problemen te behandelen:
 1. Kleine wijzigingen of verduidelijking van ouderschapstijd/toegangsschema's of -voorwaarden, waaronder vakantie, vrije dagen en tijdelijke variaties van het bestaande parenting plan;
 2. Procedures voor transport of uitwisselingen van de kinderen met inbegrip van datum, tijd, plaats, vervoermiddelen en vervoerder;
 3. Gezondheidszorgmanagement inclusief, maar niet beperkt tot medische zorg, tandheelkundige zorg, orthodontische zorg, gezichtsvermogen- en andere specialiteiten;
 4. Problemen met de opvoeding, inclusief maar niet beperkt tot disciplinaire praktijken, bedtijdrouines, voeding en huiswerkbegeleiding.
 5. Psychotherapie of andere geestelijke gezondheidszorg, voor de kinderen en co-ouders;
 6. Psychologische tests of andere onderzoeken van de kinderen en co-ouders;

7. Onderwijs of kinderopvang, inclusief schoolkeuze, bijles, zomerschool, deelname aan speciale onderwijstests en -programma's of andere belangrijke educatieve beslissingen;
8. Verrijking en buitenschoolse activiteiten, waaronder (zomer)kampen en werkgelegenheid;
9. Geloofsbeoefening en religieuze opvoeding;
10. Reis- en paspoortarrangementen voor kinderen;
11. Kleding, uitrusting en persoonlijke bezittingen van de kinderen;
12. Mondelinge of schriftelijke communicatie, inclusief alle vormen van elektronische communicatie tussen co-ouders over de kinderen.
13. Mondelinge of schriftelijke communicatie, inclusief alle vormen van elektronische communicatie tussen een co-ouder en kinderen wanneer zij niet onder de hoede van die co-ouder zijn;
14. Wijziging van het uiterlijk van de kinderen, inclusief kapsels, tatoeages, ooren en lichaamspiercing en cosmetische chirurgie;
15. Rollen van en contact met partners, romantische interesses en uitgebreide families;
16. Beoordeling of testen van middelenmisbruik voor een of beide co-ouders of voor een kind, inclusief toegang tot resultaten; en
17. Opvoedingsklassen voor een of beide co-ouders.

Deze lijst benoemd niet alle bevoegdheden; het biedt eerder een raamwerk voor het begrijpen van de soorten problemen die een PC routinematig kan behandelen.

C. Overwegingen tijdens de besluitvorming. Een PC moet schriftelijke of mondelinge verklaringen over het geschil van elke ouder en andere relevante informatiebronnen meenemen in zijn/haar overwegingen. De methodologie die door een PC wordt gebruikt, moet billijk zijn voor de co-ouders en transparant voor de rechtbank en de co-ouders. Een PC zorgt ervoor dat elke co-ouder tijdens het proces in de gelegenheid wordt gesteld te worden gehoord. Een PC zal hun verwachtingen over de deelname van de co-ouders aan het proces en de gevolgen van niet-deelname overbrengen. Als een van beide co-ouders weigert deel te nemen, kan een PC passende maatregelen nemen op basis van het gerechtelijk bevel, relevante statuten of instemmingsovereenkomst.

D. Schriftelijk besluit van een parenting coordinator. Als de PC bij wet bevoegd is om beslissingen te nemen, moet een PC zijn/haar beslissingen tijdig meedelen, gevolgd door schriftelijke documentatie van de beslissing. Indien beslissingen mondeling worden verstrekt, volgt er tijdig een schriftelijke versie. Een PC moet de beslissing motiveren, waarbij het detailniveau afhankelijk is van de aard en de omvang van het probleem.

E. Belangrijke beslissingen. Een PC neemt geen beslissingen die de voogdij zou veranderen of het parenting plan aanzienlijk zouden veranderen.

VERWACHTINGEN: College 1: 13:15 – 14:45

VERWACHTINGEN VAN CLIËNTEN

- Een snelle en goedkope manier om conflicten op te lossen;
- Gehoord te worden in een besloten, veilige en geüniformeerde ruimte om aan hun verwachtingen te voldoen;
- Dat de PC voldoende gekwalificeerd en ervaren, objectief en eerlijk (onbevooroordeeld) is;
- Dat de richtlijnen duidelijk en goed gemotiveerd zullen zijn;
- Dat zij de gelegenheid krijgen om te worden gehoord;
- Dat de PC de uitgegeven richtlijn zal handhaven; en
- Dat de PC professioneel is.

VERWACHTINGEN VAN DE PC

Dat de:

- Partijen zullen meewerken aan het proces;
- Dat de belangen van het kind voorop staan;
- Partijen begrip hebben voor het proces;
- Partijen rationeel en emotioneel stabiel zullen zijn;
- Cliënten op tijd betalen;
- Cliënten juridisch/emotioneel advies/informatie tijdens het proces zullen aannemen;
- Partijen de richtlijnen naleven;
- Partijen transparant en eerlijk zijn in hun omgang met elkaar en de PC.

VERWACHTINGEN VAN HET PROCES

Dat het:

- Uitgevoerd en aangebracht wordt op een uniforme, fluïde manier;
- Snel en goedkoop is;
- Gestructureerd/geformaliseerd is;
- Wordt nageleefd;
- Professioneel is.

ROLLENSPEL 1 College 1: 15:00-16:30

HET PARENTING COORDINATION PROCES College 2: 9:30 – 11:00

- Aanstelling: Gerechdelijk bevel/op basis van overeenstemming
- Intake formulier
- Intentieverklaring
- Rapporten en documenten
- Lijst van geschillen
- Eerste consultatie: uitleg proces
- Solution focused mediation (leeslijst 2 item 1)
- Aanvullende informatie
- Consult met kinderen (zie college 2: 11:15-12:45)
- Caucus: voor- en nadelen

ROLLENSPEL 2 College 2: 9:30-11:00

HET PARENTING COORDINATION PROCES II: DE IVRK EN KINDERPARTICIPATIE: College 2: 11:15 – 11:45 (leeslijst 2, item 8)

Zie ook: Martalas AM proefschrift p264-266 en 298.

Het IVRK (verdrag inzake de rechten van het kind), dat in 1995 door Zuid-Afrika en Nederland is geratificeerd, is wellicht het belangrijkste internationale instrument betreffende de rechten van kinderen, waaronder het recht om deel te nemen aan zaken die het kind aangaan. De AFCC-richtlijnen, de BC-richtlijnen en de Zuid-Afrikaanse richtlijnen bepalen allemaal dat de PC geautoriseerd moet zijn om te communiceren met de kinderen die betrokken zijn bij het parenting coordination proces. Module 2B van de AFCC 'aanbevelingen voor uitgebreide training van parenting coordinators', bevat een sectie over de betrokkenheid van kinderen.³⁷ De Zuid-Afrikaanse richtlijn 9.4.3 suggereert dat de PC, als onderdeel van zijn/haar geschillenbeslechtsingsfunctie, 'kinderparticipatie bij alle geschillen over het kind moet faciliteren in overeenstemming met de bepalingen van de Children's Act'. De FAMAC-modelclausule voor geschillenbeslechting voorziet ook in kinderpacticipatie in het parenting coordination proces.³⁸

Het is inmiddels een algemeen aanvaard feit dat intensieve, ouderlijke conflicten na echtscheiding of scheiding van het gezin een kan leiden tot aanpassingsproblematiek bij kinderen.³⁹ Conflictoplossing en het belang van kinderen kunnen daarom worden beschouwd als twee kanten van dezelfde medaille en het belang van het kind of de kinderen wordt gediend wanneer ouderlijk conflict afneemt. De AFCC-definitie verwijst naar parenting coordination als een 'kindgerichte [nadruk toegevoegd], alternatieve geschillenbeslechtsingsproces',⁴⁰ de APA definieert parenting coordination als geschikt wanneer scheidende ouders betrokken zijn bij 'conflicten en/of processen over hun kinderen [nadruk toegevoegd]'⁴¹ en de BC-richtlijnen verwijzen naar de aanstelling van een PC om kind-gerelateerde conflicten te verminderen en daarmee kinderen tegen dusdanige conflicten te beschermen.⁴² De APA beschouwt bovendien een voortdurende focus op het belang van het kind of de kinderen als het onderliggende principe van parenting coordination.⁴³ Richtlijn

³⁷ AFCC Task Force on Parenting Coordination, 'Guidelines for Parenting Coordination' *Family Court Review*, (2006) 44(1) 180.

³⁸ Addendum A par. 1.3.3 luidt als volgt: 'Elke partij en de kinderen (indien nodig) nemen deel aan het geschillenbeslechtsingsproces op verzoek van de facilitator.'. Zie leeslijst 1 item 2.

³⁹ Kelly JB, 'Children's Adjustment in Conflicted Marriage and Divorce: A Decade Review of Research' *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry* (2000) 39(8) 964.

⁴⁰ AFCC Task Force on Parenting Coordination, 'Guidelines for Parenting Coordination' *Family Court Review*, (2006) 44(1) 165. Zie ook para 5.2 over definities van parenting coordination.

⁴¹ APA guidelines 63. Zie ook para 5.2 over definities van parenting coordination.

⁴² BC guidelines Overview and Terms Used.

⁴³ APA guidelines definition of Parenting Coordination 64.

VI:B van de AFCC-richtlijnen bepaalt dat de PC 'de partijen moet informeren over ... de impact van hun gedrag op de kinderen'.⁴⁴

Terwijl de literatuur benadrukt dat de focus van parenting coordination de kinderen en hun belangen is, is de daadwerkelijke betrokkenheid van kinderen bij het parenting coordination proces een compleet ander geval. Hoewel deze mechanismen ervoor zorgen dat de wensen van kinderen worden ingewonnen, worden ze 'gefilterd door de volwassen lens' van wat belangrijk wordt gevonden. Zo houdt de kindparticipatie op deze wijze de kinderen aan de periferie van betrokkenheid.⁴⁵ In een uitgebreid overzicht van de literatuur over de inspraak van het kind bij ADR-processen betreffende een (echt)scheiding (inclusief parenting coordination) werd in de onderzochte landen geconcludeerd dat het kind een stem geven unaniem belangrijk werd geacht, vooral tijdens een scheiding of echtscheiding, maar dat er geen duidelijkheid was over de manier en het moment waarop de opvattingen van het kind worden onderzocht.⁴⁶ Kinderparticipatie bij parenting coordination lijkt afhankelijk te zijn van de problemen die parenting coordination in eerste instantie vereisen en van het vaardigheidsniveau van de PC.⁴⁷ Bovendien, en ongeacht de methode of timing, moet de focus liggen op het beschermen van kinderen tegen ouderlijk conflict, moeten kinderen worden beschermd tegen loyaliteitsconflicten met betrekking tot hun ouders, maar ook tegen het gevoel van overmacht in het proces en daarom het gevoel van verantwoordelijk zijn voor de genomen beslissingen.⁴⁸

Uit Amerikaans onderzoek naar kindparticipatie is gebleken dat kinderen graag input willen leveren met betrekking tot de inhoud van parenting plans en de contact- en zorgregelingen ontwikkeld door hun ouders en rechtbanken.⁴⁹ Wanneer kinderen inputmogelijkheden kregen, waren ze eerder tevreden met de contactregelingen.⁵⁰ Bovendien hebben oudere kinderen de wens geuit dat hun (gescheiden) ouders tegemoetkomen aan hun 'belangrijke adolescentie activiteiten', dat ze graag vrijuit willen praten over de manier waarop de

⁴⁴ AFCC Task Force on Parenting Coordination, 'Guidelines for Parenting Coordination' *Family Court Review*, (2006) 44(1) 171.

⁴⁵ Birnbaum R, 'The Voice of the Child in Separation/Divorce Mediation and Other Alternative Dispute Resolution processes: A Literature Review' (2009) 24, available at www.justice.gc.ca/eng/rp-pr/fl-lf/divorce/vcsdm-pvem/pdf/vcsdm-pvem.pdf, accessed on 20 March 2017.

⁴⁶ Birnbaum R, 'The Voice of the Child in Separation/Divorce Mediation and Other Alternative Dispute Resolution processes: A Literature Review' 2009 49, available at www.justice.gc.ca/eng/rp-pr/fl-lf/divorce/vcsdm-pvem/pdf/vcsdm-pvem.pdf, accessed on 20 March 2017.

⁴⁷ Birnbaum R, 'The Voice of the Child in Separation/Divorce Mediation and Other Alternative Dispute Resolution processes: A Literature Review' (2009) 21.

⁴⁸ *Ibid.*

⁴⁹ Kelly JB and Kisthardt MK, 'Helping Parents Tell Their Children About Separation and Divorce: Social Science Frameworks and the Lawyer's Counseling Responsibility' *Journal of the American Academy of Matrimonial Lawyers* (2009) 22 322.

⁵⁰ Kelly JB and Kisthardt MK, 'Helping Parents Tell Their Children About Separation and Divorce: Social Science Frameworks and the Lawyer's Counseling Responsibility' *Journal of the American Academy of Matrimonial Lawyers* (2009) 22 323.

contactregelingen voor hen werkten en dat ze graag de mogelijkheid zouden willen krijgen om wijzigingen in de contactafspraken te suggereren, waar dat naar hun mening noodzakelijk was.⁵¹

Kelly beschrijft het betrekken van kinderen in het parenting coordination proces als een gespecialiseerde rol die aanzienlijke voordelen biedt voor kinderen en ouders en ook de effectiviteit van de PC vergroot.⁵² Het algemene doel van kinderen betrekken is het vergroten van de kennis van de PC over de werkelijke behoeften en wensen van een kind en Kelly benadrukt directe participatie van kinderen.⁵³ Ze waarschuwt voor de gevolgen van ongewenste invloed, zoals de bezorgdheid van een kind over het welzijn van een ouder; op de verklaringen van een kind; en benadrukt het belang van goede interviewtechnieken van de PC.⁵⁴ Verwijzend naar de gespecialiseerde rol van de kinderinterviewer, schrijft Kelly dat deze interviews 'effectiever zijn als ze [worden afgenomen door iemand die] kinderen leuk vind(t)/(en), interessant vinden en zich comfortabel en ontspannen voelen in hun aanwezigheid'.⁵⁵

In een klein verkennend onderzoek waarin parenting coordination vanuit het perspectief van de betrokken kinderen werd onderzocht,⁵⁶ consulteerden PC's met zes kinderen om hun mening te krijgen over zaken die hen aangingen en om te horen over hun verlangens en behoeften.⁵⁷ Ongeveer de helft van de geïnterviewde kinderen ervoer het conflict tussen hun ouders als minder intens na parenting coordination, sommige kinderen merkten concrete verbeteringen op, zoals het niet meer worden gebruikt als een boodschapper, en sommige kinderen merkten een verbetering op in de communicatie tussen hun ouders.⁵⁸ Quigley en Cyr merkten op dat deze resultaten verband hielden met een van de belangrijkste doelen van parenting coordination, namelijk de verbetering van het welzijn van kinderen.⁵⁹

Het is belangrijk om niet uit het oog te verliezen dat parenting coordination vooral wordt toegepast om geschillen op te lossen gerelateerd aan kinderen, de beslissingen die ouders

⁵¹ Kelly JB and Kisthardt MK, 'Helping Parents Tell Their Children About Separation and Divorce: Social Science Frameworks and the Lawyer's Counseling Responsibility' *Journal of the American Academy of Matrimonial Lawyers* (2009) 22 323.

⁵² Kelly JB, 'Including Children in the Parenting Coordination Process: A Specialized Role' in Higuchi SA and Lally SJ (eds), *Parenting Coordination in Postseparation Disputes: A Comprehensive Guide for Practitioners*, APA (2014) 143.

⁵³ Kelly JB, *supra* (2014) 144.

⁵⁴ Kelly JB, *supra* (2014) 149.

⁵⁵ Kelly JB, *supra* (2014) 151.

⁵⁶ Quigley C and Cyr F, 'Children's Perspectives on Parenting Coordination: Insights from the Montreal Parenting Coordination Pilot Project' *Journal of Child Custody* (2017) 14(3) 6.

⁵⁷ *supra* (2017) 14(3) 6-7.

⁵⁸ Quigley C and Cyr F, *supra* (2017) 14(3) 18.

⁵⁹ Quigley C and Cyr F, 'Children's Perspectives on Parenting Coordination: Insights from the Montreal Parenting Coordination Pilot Project' *Journal of Child Custody* (2017) 14(3) 18.

gezamenlijk over hun kinderen moeten nemen en om de negatieve effecten van aanhoudende ernstige conflicten op kinderen te verzachten.

Bij het bespreken van verschillende casus met betrekking tot parenting coordination, beschrijft deze auteur de verschillende manieren waarop de stem van het kind door de PC kan worden gehoord als onderdeel van het parenting coordination proces om de bemiddelingsfase van het proces te ondersteunen of om aanvullende informatie te verkrijgen voordat een richtlijn wordt uitgegeven.⁶⁰ Ze benadrukt de noodzaak voor een PC die met kinderen wil overleggen om inzicht te verkrijgen in hun ontwikkelingspsychologie, om zich bewust te zijn van hoe de kinderen voorbereid kunnen zijn op het consult, zoals door middel van coaching of beïnvloeding door een of beide ouders, en om eventuele angsten weg te nemen die de kinderen kunnen hebben voordat ze aan het consult beginnen.⁶¹ Deze auteur is verder van mening dat het noodzakelijk is om kinderen in het parenting coordination proces te betrekken en verwijst naar de 'soms verrassende en onverwachte' informatie die op deze manier wordt verkregen.⁶² Ze concludeert dat, als de kinderen in de eerder genoemde casestudy's niet waren geraadpleegd, relevante informatie mogelijk niet beschikbaar zou zijn geworden voor de PC, wat had kunnen leiden tot beslissingen die niet in het belang van de betrokken kinderen zouden zijn geweest.⁶³

In onderzoek naar kinderopparticipatie in Zuid-Afrika moesten respondenten een van de vijf verschillende intervallen selecteren, namelijk 'bijna altijd', 'vaak', 'ongeveer de helft van de tijd', 'zelden' en 'bijna nooit'. De resultaten worden hieronder weergegeven.

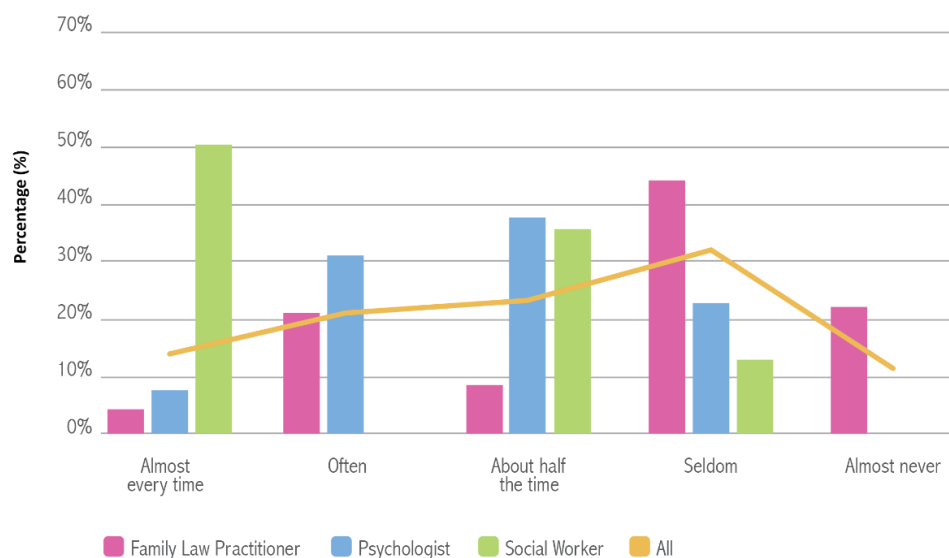
⁶⁰ Martalas A, 'Child Participation in Post-divorce or -separation Dispute Resolution' in Liefwaard T and Sloth-Nielsen J (eds) *The United Nations Convention on the Rights of the Child: Taking Stock After 25 Years* (2017) 903-907.

⁶¹ Martalas A, *supra* (2017) 902-903.

⁶² Martalas A, *supra* (2017) 907.

⁶³ *Ibid.*

Inter-Respondent Comparison

Bovenstaande figuur geeft aan dat de antwoorden van maatschappelijk werkers overduidelijk verschillen van de andere beroepen, aangezien de helft van de ondervraagden bijna altijd rechtstreeks contact heeft gehad met een kind. Bovendien hebben maatschappelijk werkers veel meer rechtstreeks contact met kinderen gehad dan familierechtjuristen of psychologen. Eigenlijk waren familierechtjuristen het enige beroep waarvan respondenten beweerden 'bijna nooit' rechtstreeks met kinderen te hebben geconsulteerd. Het is dan ook duidelijk dat maatschappelijk werkers het vaakst rechtstreeks met kinderen overleggen, psychologen minder en familierechtjuristen nog minder. Als de antwoorden voor 'ongeveer de helft van de tijd', 'vaak' en 'bijna altijd' worden gegroepeerd, spreken maatschappelijk werkers⁶⁴ en psychologen⁶⁵ vaker met de betrokken kinderen dan juristen.⁶⁶ Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat juristen, in tegenstelling tot psychologen en maatschappelijk werkers, niet zijn opgeleid om met kinderen te praten en dus aarzelen om rechtstreeks met hen in contact te komen.

Het consulteren van kinderen is problematisch omdat er in het beste geval bijna altijd door slechts de helft van de hulpverleners met kinderen wordt gesproken; de grafiek voor alle drie de beroepen piekt op 'zelden', waarbij familierechtjuristen het minst vaak met kinderen spreken, ondanks het feit dat de overgrote meerderheid van geschillen betrekking hebben op contactregelingen met betrekking tot de kinderen. Factoren die een rol kunnen spelen zijn

⁶⁴ 87,5 procent van de tijd.

⁶⁵ 77,0 procent van de tijd.

⁶⁶ 34,7 procent van de tijd.

een gebrek aan vaardigheid in het overleg met kinderen door de facilitators van het familierecht, evenals de bevinding dat de meeste geschillen werden beslecht in de bemiddelingsfase van het faciliteringsproces, wat betekent dat de ouders overeenstemming hebben bereikt en dus inbreng van zekerheid, inclusief het spreken met kinderen, mogelijk niet noodzakelijk was.

ROLLENSPEL 3 College 2: 11:15-12:45

ROLLENSPEL 4 College 2: 13:15-14:45

OPSTELLEN VAN RICHTLIJNEN, RICHTLIJNSJABLOON: College 2:

15:00 – 15:30 (Leeslijst 1, item 5)

In het geval dat het geschil niet kan worden opgelost in de bemiddelingsfase van het parenting coordination proces, is de PC gemachtigd om een beslissing te nemen. Uit empirisch onderzoek bleek dat, hoewel PC's aangaven dat ze relatief weinig richtlijnen hadden uitgegeven, het vermogen om een beslissing te nemen en duidelijke richtlijnen op te stellen als belangrijke eigenschappen van een PC werden beschouwd.

Om een PC te helpen bij het schrijven van duidelijke en ondubbelzinnige richtlijnen, moet een sjabloon voor een richtlijn in een trainingsprogramma worden opgenomen. Een dergelijk sjabloon zorgt voor standaardisatie van richtlijnen en helpt tegelijkertijd onervaren PC's met betrekking tot de inhoud van een richtlijn.

SJABLOON VOOR EEN PARENTING COORDINATION OVERZICHT EN -RICHTLIJN

Ter attentie van: Moeder, via e-mail: xxxxxxx@xxxxxxx.co.nl
Vader, via e-mail: xxxxxx@xxxxxxxx.com

cc: waar relevant

1. Introductie: Parenting coordination aangevraagd doorx..... volgens paragraaf van de Parenting Plan, Annex "A" van het gerechtelijk bevel verstrekt door rechtbank X opdatum..... onder Zaaknummer: (hierna aangeduid als 'het bevel').

(vermeld in het eerste overzicht dat beide ouders de PC-overeenkomst hebben ondertekend).

2. Huidige geschil: korte beschrijving
3. Noteer relevante documenten anders dan het bevel: b.v. beoordelingsrapporten, eerdere overzichten, e-mails ontvangen van de partijen indien van toepassing.
4. Noteer bijeenkomsten, telefonische consultaties relevant voor het overzicht: Opdatum..... heeft de PC metx..... eny..... voor x aantal uren gezeten.
5. Achtergrond van het huidige geschil: geef een korte achtergrond en geef aan of de ouders al dan niet hebben geprobeerd het geschil op te lossen voordat ze om parenting coordination verzochten.
6. Samenvatting van de bijeenkomst(en), andere consultaties: noteer de saillante punten waaronder de bereikte afspraken.

7. Richtlijn(en):
Preambule: Niet in staat zijn geweest om succesvol te bemiddelen in een overeenkomst tussenx eny ... en op basis van de informatie die voor mij ligt, wordt hierbij de volgende richtlijn uitgegeven die geacht wordt in het beste belang vankind te zijn.
8. Bezorgdheden van de PC: als er bezwaren/waarnemingen van de PC zijn die niet onder de vorige rubrieken vallen, positief of negatief, kunnen deze hier worden vermeld, b.v. een observatie dat ouders overeenstemming lijken te hebben bereikt over de meeste kwesties en bereid zijn een compromis te sluiten, een observatie dat ouders in een hoog conflictniveau blijven opereren, ondanks dat de psycholoog van het kind heeft gemeld dat dit een negatief effect op het kind heeft.

Parenting Coordinator

Datum

Dit empirische onderzoek werd uitgevoerd in 2014. Er werd een vragenlijst gestuurd naar alle PC's (facilitators) in de FAMAC-database en naar professionals die bij de onderzoeker bekend stonden als PC's. Het gemiddelde reactiepercentage bedroeg meer dan 80%. Het empirische onderzoek dat in deze sectie wordt beschreven, is het eerste onderzoek naar parenting coordination in Zuid-Afrika en biedt als zodanig een eerste indicatie van de huidige prevalentie van parenting coordination in de Western Cape Provincie, evenals de opvattingen, meningen en ervaringen van PC's praktiserend in de Western Cape Provincie. Ten tijde van het onderzoek was de term facilitering nog steeds in gebruik. De term parenting coordinator (PC) wordt hieronder gebruikt.

1. De meerderheid van de PC's werd door middel van een echtscheidingsbevel aangewezen, dus na de scheiding - een bevinding die geloofwaardigheid verleent aan het idee dat de parenting coordination **voornamelijk een mechanisme is voor het oplossen van geschillen na de scheiding**.
2. De meeste PC's (74% van de deelnemers) gaven aan dat de partijen voorafgaand aan hun eerste vergadering **geen** duidelijk inzicht hadden in het proces. Het gebrek aan begrip van partijen heeft implicaties voor de beoefening van parenting coordination doordat PC's mogelijk tijd moeten nemen om het proces uit te leggen voordat het eerste geschil kan worden gehoord.
3. Verreweg de meeste respondenten moesten **contactgeschillen** behandelen, waarbij **altijd kinderen betrokken zijn**. Dit heeft gevolgen voor de training van PC's in zo ver dat het duidelijk is dat deze training relevante aspecten van de ontwikkelingspsychologie, gehechtheidstheorie en de theorie van gezinssystemen moet omvatten. Een dergelijke training is noodzakelijk om PC's te informeren over de voor hun ontwikkeling geschikte contactregelingen voor kinderen, rekening houdend met de verschillende gehechtheden die de kinderen kunnen hebben en met de gezinsdynamiek in een bepaald gezin.
4. Juristen moesten meestal de onderhoudsgeschillen behandelen. Dit kan zijn omdat familierechtjuristen bekend zijn met onderhoudsvereisten zoals voorzien in de (Zuid-Afrikaanse) Maintenance Act (Act 99 of 1998 as amended, available at <http://www.gov.za/documents/maintenance-act>, accessed on 14 January 2018).
5. De meeste geschillen kwamen voort uit **gemeenschappelijke besluitvormingsbepalingen in parenting plans**. Dergelijke geschillen zijn meestal het resultaat van gezamenlijke beslissingen over scholing en medische kwesties. Daarom moeten PC's ervoor zorgen dat ze relevante informatie kunnen

verkrijgen van professionals met de juiste educatieve en medische kennis om hen te helpen bij het oplossen van dit soort geschillen. Een bepaling is hierin voorzien in Richtlijn 9.9, die vereist dat de PC een actuele lijst van relevante professionals bijhoudt voor doorverwijzing of raadpleging.

6. Terwijl de literatuur de omschakeling van bemiddeling naar besluitvorming als zorgwekkend beschouwt, ervoer de overgrote meerderheid van de respondenten dit niet als problematisch. Het kan zijn dat dit een probleem is dat voor de ouders problematischer is dan voor de PC; als dat zo is, heeft dit implicaties voor hoe en de mate waarin de PC ouders voorbereidt voordat parenting coordination begint.
7. Het bemiddelingsaspect van parenting coordination is effectief gebleken, aangezien de **meeste geschillen werden beslecht tijdens de bemiddelingsfase van het parenting coordination proces**. De meerderheid van de PC's had minder dan tien richtlijnen uitgegeven, wat eerdere bevindingen ondersteunt dat de meerderheid van de geschillen werd beslecht door bemiddeling in een overeenkomst tussen de ouders.
8. Het aanvragen van evaluaties (assessments) of het aanstellen van co-PC's gebeurde niet vaak; juristen eisten echter vaker dat evaluaties moesten worden uitgevoerd dan psychologen of maatschappelijk werkers. De benoeming van een geestelijke gezondheid-PC als co-PC om een familierecht-PC te helpen, kan de behoefte aan een evaluatie verminderen, omdat de geestelijke gezondheid-PC de familierecht-PC kan helpen bij het bepalen of een evaluatie vereist is. De benoeming van een co-PC gebeurde echter niet erg vaak, mogelijk vanwege kosten. Een co-PC opnemen in een of twee sessies is niettemin veel goedkoper en minder opdringerig dan een contact- en zorgevaluatie of een persoonlijkheidsevaluatie. Voordat een evaluatie wordt gevraagd, moet wellicht rekening gehouden worden met de standpunten van een co-PC.
9. Het raadplegen van kinderen is problematisch omdat in de meeste gevallen door slechts de helft van de maatschappelijk werker met kinderen wordt gesproken; de grafiek voor alle drie de beroepen piekt op 'zelden'. Familierecht-PCs spreken het minst vaak met kinderen, ondanks het feit dat de overgrote meerderheid van geschillen betrekking hebben op contactafspraken met kinderen. Ouders kunnen ook overeenstemming bereiken na feedback te hebben ontvangen over de opvattingen en wensen van hun kinderen. Dit aspect van parenting coordination vereist verder onderzoek en geeft ook aan dat training de vaardigheden moet omvatten die nodig zijn om kinderen te raadplegen.
10. Ontslag komen vaak voor, waarbij de meerderheid van de respondenten aangeeft dat ze minstens één keer ontslag hebben genomen (61,36%). Venijnigheid tussen

de ouders samen met problemen tussen ouders en PC waren de meest voorkomende redenen hiervoor.

11. PC's meldden veel problemen met het parenting coordination proces, met als meest belangrijke problemen venijnigheid tussen de partijen, onderliggende psychologische problemen met één of beide partijen, niet-betaling van de kosten van de PC en niet-naleving van richtlijnen van de PC. Dit waren ook de redenen waarom respondenten ontslag hadden genomen als PC.
12. Ondanks de ondervonden moeilijkheden en klachten van de PC's, gaf de overgrote meerderheid van de respondenten aan dat ze in de toekomst als PC's zouden blijven fungeren. De redenen die door de respondenten werden opgegeven om als PC's te blijven optreden, waren meestal altruïstisch van aard.
13. Iets minder dan de helft van de respondenten gaf aan dat over hen was geklaagd bij FAMAC. Geen enkel probleem viel op als een waargenomen probleem in de parenting coordination, gezien het feit dat er een ongeveer gelijkmatige verdeling was tussen klachten over de uitgegeven richtlijn, het gedrag van de PC en het proces van parenting coordination. Er waren nauwelijks richtlijnen ter toetsing aan de rechter voorgelegd, en van de richtlijnen die werden beoordeeld, werden de meeste richtlijnen van de PC bevestigd.
14. Zeer weinig PC's waren door een rechtbank uit hun functie gezet. Dit kan geruststellend zijn voor PC's, maar er moet rekening mee worden gehouden dat de steekproef klein was (3 van de in totaal 45 respondenten), dat parenting coordination een relatief nieuw proces is en dat ouders zich er misschien niet van bewust zijn dat ze een richtlijn kunnen laten herzien bij een rechtbank, en dat de kosten van het naar de rechtbank stappen ouders kunnen verhinderen deze weg te volgen.
15. De meerderheid van de respondenten was van mening dat bij alle scheidingen waarbij minderjarige kinderen betrokken zijn, een PC moet worden benoemd.
16. De kwaliteiten die in een PC hoog worden gewaardeerd, neigden naar juridische kennis en begrip.
17. Het debat over welk beroep of welke discipline het meest geschikt is om te faciliteren kan voor de Western Cape eigen zijn, aangezien er geen bewijs is voor een dergelijk debat in de VS of Canada, en het duidelijk is uit de literatuur en het onderzoek dat parenting coordination zowel juridische als psychologische kennis en vaardigheden vereist.
18. 'Gaandeweg leren (ongoing learning)', inclusief training en ervaring, was het allerbelangrijkste item dat moest worden opgenomen in een 'best practice' handleiding. Het opstellen van richtlijnen en het begrijpen van relevante wetgeving

werden als belangrijk beschouwd, zowel in een 'best practice'-handleiding als eigenschappen die een PC zou moeten hebben.

19. Informatie verkregen uit de echtscheidingsbevelen verstrekt door het Hooggerechtshof van de Western Cape geeft aan dat de meerderheid van de echtscheidingen sinds 2009 een clause voor parenting coordination bevat, wat er op duidt dat parenting coordination de geprefereerde ADR-methode is voor de beslechting van geschillen na de echtscheiding of scheiding van het gezin. Het merendeel van de gerechtelijke bevelen verwijst niet naar een specifiek beroep, maar verwijst eenvoudigweg naar de benoeming van een 'PC' of een 'mediator' waarmee geïmpliceerd wordt dat bemiddelingsvaardigheden belangrijk zijn. Wanneer een beroep wel werd genoemd, hadden professionals in de geestelijke gezondheidszorg en juristen de voorkeur.

VOORDELEN VAN EN KRITIEK OP PARENTING COORDINATION College 3: 11:15 – 12:45

Zie ook: Martalas AM proefschrift p267-274 en 299-303 (footnotes removed)

Parenting coordination is niet unaniem aanvaard als een geschikte vorm van geschillenbeslechting na echtscheiding of scheiding van gezinnen en, ondanks de vele voordelen, zijn zorgen en kritiek geuit over bepaalde aspecten van het proces. Deze zorgen worden hieronder besproken.

Studies naar de voordelen en effectiviteit van parenting coordination (VS en Canada)

Vroegtijdige informatie over de effectiviteit van parenting coordination in de VS en Canada is grotendeels gebaseerd op anekdotische rapporten van rechters, advocaten en professionals in de geestelijke gezondheidszorg met betrekking tot gevallen van vermindering van ouderlijke conflicten en een vermindering van het aantal rechtszaken nadat een PC was benoemd.

Er is aangetoond dat **vermindering van ouderconflicten** ten bate komt van kinderen die anders aan een dergelijk conflict zouden zijn blootgesteld. In 2004 lanceerde de APA een Parenting Coordination Project (ook wel 'het PC-project' genoemd). Eén van de doelen van het PC-project, dat parenting coordination diensten bood aan ouders met een laag inkomen in Washington DC, was het meten van de effectiviteit van parenting coordination. Er waren resultaten die wezen op een verbetering van de communicatie van ouders, een vermindering van hun conflicten en een verbetering van de aanpassing van de kinderen, maar deze verbeteringen waren niet statistisch significant.

De voordelen van parenting coordination voor de kinderen die betrokken zijn bij geschillen na echtscheiding of scheiding van gezinnen, hebben aangetoond dat de PC, bij het werken met gezinnen om conflicten te verminderen en geschillen op te lossen, ervoor zorgt dat de **focus ligt op de kinderen en hun welzijn**. In een onderzoek dat in 2016 werd gepubliceerd, gaf meer dan een kwart van de respondenten (ouders die betrokken waren of recentelijk betrokken waren geweest bij parenting coordination) hun tevredenheid aan over de nadruk van PC's op de belangen van het kind tijdens het parenting coordination proces.

Verschillende onderzoekers hebben gewezen op niet-gepubliceerd onderzoek dat in 1994 is uitgevoerd en waaruit bleek dat 166 zaken in Santa Clara County, Californië, 993 keer voor de rechter kwamen in het jaar vóór de benoeming van een PC en dezelfde 166 zaken 37 keer in het jaar na de benoeming van een PC. In 2009 voltooiden Henry, Fieldstone en

Bohac een onderzoek om de doeltreffendheid van parenting coordination te bepalen door het totale aantal moties te vergelijken dat een jaar voor en een jaar na de aanstelling van een PC werd ingediend. Ze vonden een substantiële afname van kindgerelateerde moties. Hayes, Grady en Brantley rapporteerden ook een **vermindering van het aantal opnieuw gestarte juridische procedures** na de benoeming van een PC. In een in 2011 afgerond onderzoek hebben Brewster et al. geconcludeerd dat de benoeming van een PC de potentie kan hebben om de onevenredige hoeveelheid middelen die families met een hoog conflict zowel voor de rechter als voor externe instanties nodig hebben, aanzienlijk te verminderen.

In een in 2016 afgerond onderzoek met als onderwerp ouders uit de VS en Canada die betrokken waren, of recent betrokken waren geweest bij parenting coordination, waren twee van de thema's die naar voren kwamen het **leren van nuttige vaardigheden** en het **verkrijgen van inzicht**. Omdat bij dit onderzoek 'high conflict' ouders betrokken waren, kunnen de bevindingen worden beschouwd als een indicatie voor extra voordelen van parenting coordination.

Kritiek op en bezwaren tegen het parenting coordination proces en suggesties om deze aan te pakken

Bezwaren tegen, en kritiek op, het parenting coordination proces hebben meestal betrekking op het argument dat parenting coordination een ongepaste delegatie van gerechtelijke autoriteit is en dat parenting coordination een eerlijk proces frustreert. Andere kritieken hebben betrekking op verstoring van de privacy van gezinnen, gebrek aan begrip van het bemiddelingsaspect van de rol van de PC, gebrek aan screening op geschiktheid voor parenting coordination en de kosten van het proces.

1. Parenting coordination is een ongepaste delegatie van gerechtelijke autoriteit

Het is in de eerste plaats de besluitvormende rol van de PC die het onderwerp is van de beschuldiging dat parenting coordination een ongepaste delegatie van gerechtelijke autoriteit is. Op de website 'The Liz Library' beschrijft Kates, de eigenaar, verschillende aspecten van parenting coordination die zij als problematisch beschouwt, waaronder een ongepaste delegering van de gerechtelijke functie. Bovendien haalt Montiel verschillende benoemingsopdrachten aan die in hoger beroep zijn teruggedraaid, waarbij de rechtbank oordeelde dat de rechtbank te veel beslissingsbevoegdheid aan de PC had toegekend.

Het opleggen van passende beperkingen aan de rol van de PC, zoals het specificeren van de problemen waarover een PC beslissingen kan nemen, en het beperken van deze

problemen **tot aangelegenheden die verband houden met en vallen binnen de reikwijdte van een bestaand gerechtelijk bevel**, weerlegt het argument dat de parenting coordination gerechtelijke autoriteit usurpeert, en behoudt tegelijkertijd de voordelen van parenting coordination. Naast het stellen van passende beperkingen aan de rol van de PC, suggereert Montiel dat het benoemen van de PC na een decreet, waardoor wordt verzekerd dat de PC wordt gebonden door de voorwaarden van het bevel, het argument dat parenting coordination een ongepaste delegatie van gerechtelijke autoriteit is verder vermindert. Montiel ondersteunt bovendien de opvatting dat de rechtbank de bevoegdheid moet behouden om elke beslissing van een PC effectief te kunnen herzien, omdat de rechtbank op deze manier de uiteindelijke beslissingsbevoegdheid behoudt. Als *quid pro quo* stelt ze voor dat de beslissingen van de PC, in afwachting van herziening, bindend moeten zijn om één van de belangrijkste voordelen parenting coordination niet te verliezen, namelijk de snelle oplossing van conflicten.

De BC-richtlijnen beperken in elk geval het vermogen van een rechtbank om de beslissing van een PC te wijzigen of terzijde te schuiven tot gevallen waarin de PC ofwel buiten zijn of haar autoriteit handelde, ofwel een juridische fout maakte, of zowel feitelijk als juridisch. De BC-richtlijnen vereisen ook dat het gerechtelijk bevel waarin de PC wordt benoemd, specifieke details van de 'beslissingsbevoegdheid' van de PC moet bevatten en specifieke beslissingen moet bevatten die een PC niet mag nemen. Deze beslissingen omvatten een wijziging in wettelijke voogdij en substantiële wijzigingen in het parenting plan, behalve op tijdelijke basis om een kind in bepaalde omstandigheden te beschermen.

2. Parenting coordination frustreert een eerlijk proces

Kates beschouwt parenting coordination als een belemmering van toegang tot een rechtbank en een ontzegging van een eerlijk proces. Kirkland en Ritter verwijzen ook naar de ontzegging van eerlijke proces-rechten als één van de belangrijkste bezwaren tegen de parenting coordination. Ze suggereren dat het feit dat de beslissing van een PC kan worden aangevochten, niet per se het probleem omtrent een eerlijk proces oplost omdat een bevel dat de PC de bevoegdheid geeft om een bestaand gerechtelijk bevel te wijzigen, de bewijslast van de PC naar de bezwaar makende partij verlegt die effectief probeert de wijziging van de PC te wijzigen.

Om problemen rondom een eerlijk proces weg te nemen, bevelen Kirkland en Ritter minimumvereisten aan voor de training en ervaring van de PC, gerechtelijk toezicht en herziening van alle PC-beslissingen door het tot aanstelling bevoegde gerecht en het gebruik van een gestandaardiseerd gerechtelijk bevel en gestandaardiseerde nomenclatuur als passende checks and balances, die echter niet afbreuk doen aan de doeltreffendheid van de

rol van de PC. Montiel is van mening dat, wanneer partijen scheiden, hun eerlijk proces-rechten om beslissingen te nemen met betrekking tot hun kinderen in elk geval wordt aangetast, in de zin dat rechtbanken beslissingsbevoegdheid vaak delegeren aan derden, zoals een curator *ad litem* of een voogdijevaluator. Volgens haar is de PC ook zo'n externe afgevaardigde.

3 Parenting coordination verstoort de privacy van het gezin

Een ander bezwaar tegen parenting coordination is het argument dat parenting coordination een 'ongepaste invasie van de hoge muren van privacy van het gezin' is. Kirkland en Ritter stellen echter dat een rechtbank mag ingrijpen wanneer er sprake is van mogelijke schade aan kinderen, zoals bij 'high conflict' gescheiden gezinnen, en daarom de bevoegdheid kan overdragen aan een PC om deze ouders te helpen.

4 Het bemiddelende deel van parenting coordination is geen traditionele bemiddeling en kan gezinnen in verwarring brengen

Barsky suggereert dat er in de literatuur over parenting coordination geen duidelijk onderscheid bestaat tussen 'bemiddeling' en het 'faciliteren van geschillenbeslechting'; hij is van mening dat PCs tijdens het proces van parenting coordination geen formele of traditionele bemiddeling aangaan met betrekking tot de vereisten van vertrouwelijkheid en mediator-cliënt privilege. Als er geen overeenstemming wordt bereikt in formele bemiddeling, wordt het proces beëindigd; tijdens parenting coordination gaat het proces echter door als er tijdens de bemiddelingsfase geen overeenstemming is bereikt. De AFCC-taskforce voor parenting coordination heeft geprobeerd een onderscheid te maken tussen deze concepten, door parenting coordination te omschrijven als 'niet gelijkend aan vertrouwelijke mediation', waarbij, wanneer formele bemiddeling mislukt, de partijen doorgaan naar het volgende niveau, namelijk procederen voor de rechtbank om de kwesties te beslechten.

Barsky suggereert verder dat het verschil tussen formele bemiddeling en faciliterende geschillenbeslechting niet alleen verwarrend kan zijn voor ouders, maar ook voor de PC. Hij waarschuwt daarom voor het vermengen van de faciliterende/bemiddelende en besluitvormingsrollen van de PC. Terwijl hij optreedt als bemiddelaar, begeleidt de PC een samenwerkingsproces, terwijl de PC als beslisser een proces met hoor en wederhoor begeleidt. Het feit dat een PC beslissingsbevoegdheid heeft, zet de partijen op als tegenstanders, en Barsky suggereert dat het vanwege de hoge conflictniveaus van de partijen in sommige gevallen misschien beter is voor een PC om gewoon een beslissing te nemen in plaats van de partijen te laten bemiddelen. Barsky onderbouwt deze suggestie door de vraag te stellen waarom een PC een samenwerkingsproces (bemiddeling) zou

gebruiken dat mensen verder engageert wanneer één van de taken van een PC is om 'high conflict' ouders minder te engageren.

Barsky doet niettemin verschillende suggesties om de risico's die hij identificeert te beperken. Dergelijke suggesties omvatten gespecialiseerde training en voortdurend toezicht; een interne klachtenprocedure; duidelijke uitleg aan klanten van de faciliterende en besluitvormende rollen van de PC, door bijvoorbeeld de partijen te adviseren wanneer de PC bemiddelt en wanneer hij of zij overgaat op de besluitvormende rol; en manieren vinden om onafhankelijke feedback van klanten en advocaten te vragen over hun ervaringen met het parenting coordination proces. Deutsh suggereert dat een term zoals 'faciliterende onderhandeling' in plaats van de term mediation zou kunnen worden gebruikt om de bemiddelingsfunctie van de PC duidelijk te onderscheiden van traditionele mediation.

5 Gebrek aan screening van families die zijn doorverwezen voor parenting coordination

Fidler geeft uiting aan haar bezorgdheid dat parenting coordination 'enigszins een allesomvattende dienst' kan zijn geworden voor 'high conflict' gezinnen en is van mening dat zorgvuldige screening op huiselijk geweld en machtsongelijkheid gerechtvaardigd is om te bepalen welke families en welke omstandigheden geschikt en ongeschikt zijn voor parenting coordination. Het sentiment is daarom dat de parenting coordination niet te veel moet worden gebruikt en alleen mag worden ingezet in situaties waarin de benoeming van een PC geschikt zou zijn.

6 Kosten voor parenting coordination

Met uitzondering van enkele programma's, zoals het programma dat is opgezet binnen het gerechtelijk systeem van het District of Columbia, worden de kosten voor parenting coordination gedragen door de ouders die de diensten van een PC nodig hebben. De kosten die gepaard gaan met parenting coordination is een gebied voor verder onderzoek. Er is een tegenstrijdigheid te vinden in dat parenting coordination een 'naar verluidt kosteneffectief proces is waarvan de grote barrière is dat veel deelnemers niet kunnen/willen betalen'. Verder is het interessant op te merken dat Fieldstone et al. bemerkten dat de meest voorkomende reden die werd gegeven door rechters en advocaten om bezwaar te maken tegen parenting coordination, de kosten van het proces was. Ze bemerkten ook dat de betaling van de kosten voor parenting coordination problematisch was en dat PC's zich soms terugtrokken uit zaken omdat zij niet werden betaald. Fieldstone et al. uitten hun bezorgdheid dat in gebreke blijvende ouders zouden worden verhinderd deel te nemen aan parenting coordination, tenzij jurisdicties parenting coordination gratis aan zouden bieden.

Details van de in rekening gebrachte vergoedingen, evenals de gevraagde provisies of deposito's werden doorgaans opgenomen in de parenting coordination overeenkomst. Over het algemeen is parenting coordination gepromoot als kosteneffectiever dan aanhoudende gerechtelijke procedures. Op dezelfde manier als kansarme ouders zich waarschijnlijk geen private rechtszaak kunnen veroorloven en juridische bijstandsdiensten kunnen benaderen voor gesubsidieerde rechtsbijstand, moet misschien worden overwogen om gesubsidieerde parenting coordination te bieden aan ouders die zich anders geen parenting coordination kunnen veroorloven.

Voordelen van en bezwaren tegen parenting coordination (Zuid-Afrika)

Net als in de VS en Canada is parenting coordination in Zuid-Afrika niet unaniem aanvaard. Zowel voordelen van als bezwaren tegen en kritiek op parenting coordination worden hieronder besproken.

1. Voordelen van parenting coordination

Mediation vormt een belangrijk onderdeel van parenting coordination en daarom zijn alle voordelen van mediation inherent aan parenting coordination. Deze voordelen omvatten zelfbeschikking, verbeterde communicatie tussen de ouders, verbeterde toegang tot het aanhangig maken van geschillen, tijd- en kostenbesparingen en een vermindering van de last voor rechtbanken. De voordelen van parenting coordination zijn niet per se beoordeeld in Zuid-Afrika. Zuid-Afrikaanse literatuur gaat af op voordelen die zijn gerapporteerd in de VS en Canada. Deze voordelen omvatten een vermindering van herhaling van procedures, tijd- en kostenbesparingen, een vermindering van conflicten, verbeterde aanpassing van kinderen na de scheiding en tevredenheid met het proces. Vanwege de snelle oplossing van een geschil en de mogelijkheid om het geschil in een informele setting met de PC te bespreken, kan parenting coordination in veel gevallen als superieur aan juridisch procederen worden beschouwd. De Jong beschouwt de vermindering van conflicten tussen de ouders, resulterend in een vermindering van de schadelijke effecten van onenigheid tussen ouders op kinderen, als het belangrijkste voordeel van parenting coordination.

2. Bezwaren tegen en kritiek op parenting coordination en voorgestelde manieren om deze aan te pakken (alleen wanneer deze verschillen van de bezwaren genoemd in 1-6 hierboven)

2.1 Anekdotische klachten

Zorgen gerelateerd aan de ervaringen van de cliënt met betrekking tot parenting coordination behelst het volgende:

- Cliënten hebben een beperkt begrip van het proces aangegeven, met name de beslissingsbevoegdheden van de PC;
- De kosten en tijd waren niet voorzien door de cliënten;
- Het parenting coordination proces wordt niet op een uniforme manier toegepast en verschilt van PC tot PC;
- Cliënten begrijpen de omschakeling van de bemiddelende rol van de PC naar de besluitvormende rol van de PC niet;
- Cliënten voelen zich 'opgesloten' in het proces omdat ze verplicht zijn hun geschillen op te lossen via parenting coordination;
- Cliënten voelen zich 'opgesloten' doordat zij al hun geschillen via een specifieke PC moeten behandelen, aangezien de modelclausule voor parenting coordination niet voorziet in een vaste benoemingstermijn voor een PC (dat is inmiddels veranderd);
- Vaak raakt een partij ontgoocheld door de richtlijnen van een PC en beschouwt de PC als bevooroordeeld ten gunste van de andere partij;
- Het feit dat een cliënt een rechtbank kan benaderen om de beslissing van een PC te herzien, wordt als een holle belofte gezien omdat dit als te duur en te tijdrovend wordt beschouwd;
- Hoewel parenting coordination een geschil snel oplost, bestaan er klachten dat geschillen niet zo snel zijn opgelost als de cliënt had gewild; en
- In tegenstelling tot de vorige zorg, bestaat er de zorg dat het bemiddelings- of geschillenbeslechtingsonderdeel van parenting coordination gehaast wordt gedaan en een beslissing te snel wordt genomen.

Zorgen gerelateerd aan de eigen ervaringen van de PC met betrekking tot parenting coordination omvat het volgende:

- De PC's zelf begrijpen niet altijd het proces wat kan leiden tot het uitvaardigen van richtlijnen die buiten het mandaat van de PC vallen;
- De training is onvoldoende, waardoor sommige PC's niet zeker weten wat hun rol inhoudt;

- PC's hebben gemeld dat ze soms moeite hebben om hun klanten te laten betalen en dat dit de relatie tussen de cliënt en de PC kan schaden;
- PC's ondervinden problemen bij het opstellen van duidelijke richtlijnen;
- PC's melden dat ze veel tijd hebben moeten besteden aan het uitleggen van het proces en het managen van de verwachtingen van hun klanten met betrekking tot het parenting coordination proces; en
- Inconsistente naleving van richtlijnen, met name in een situatie waarin de ene cliënt zich niet aan een richtlijn houdt, waardoor de andere cliënt deze klacht aan de deur van de PC legt.

2.2. Gebrek aan gestandaardiseerde nomenclatuur, training en praktijkstandaarden

Het verschil in nomenclatuur in Zuid-Afrika heeft geleid tot verschillen in verwachtingen tussen partijen, advocaten en de rechterlijke macht, evenals tot afwijkingen in manieren om parenting coordination te beoefenen - afwijkingen die de integriteit van de interventie zou kunnen aantasten. Het gebruik van gestandaardiseerde nomenclatuur in heel Zuid-Afrika is voorgesteld en het wordt ten zeerste aanbevolen dat Zuid-Afrika de internationale term 'parenting coordination' gebruikt. Dit is bevestigd in de jurisprudentie.

INTERCOLLEGIAAL TOEZICHT EN MENTORING: College 3: 11:15 – 12:45 uur

Misschien als een erkenning van de moeilijkheden die inherent zijn aan de rol van de PC, vereisen sommige staten in de VS dat PC's zich bezighouden met supervisie of het 'schaduw' van zaken, groepsdiscussies en peer review. De AFCC, de BC en de Zuid-Afrikaanse richtlijnen bevelen aan dat een PC deelneemt aan intercollegiaal consultatie of mentoring.⁶⁷ In een Amerikaans onderzoek uitgevoerd in 2010 om de zelfzorgvaardigheden, risk management-principes en professionele beoefeningstechnieken van ervaren PC's te onderzoeken, bevond de auteur dat intercollegiale consultatie werd beschouwd als een primaire positieve verwerkingsstrategie en dat parenting coordination 'niet het soort werk was dat in isolement moet worden gedaan'.⁶⁸

Om dit aan te moedigen, houdt de Family Mediators Association of the Cape (FAMAC) tweemaandelijks bijeenkomsten over parenting coordination om problemen ondervonden door PC's te bespreken en informeel intercollegiaal toezicht te bieden.⁶⁹ Het wordt ten zeerste aanbevolen soortgelijke bijeenkomsten in Nederland te organiseren.

⁶⁷ AFCC Task Force on Parenting Coordination, 'Guidelines for Parenting Coordination' *Family Court Review*, (2006) 44(1) 167; BC guideline 1.04(b), South African guidelines 1.3.

⁶⁸ Kirkland K, 'Positive Coping Among Experienced Parenting Coordinators: A Recipe for Success' *Journal of Child Custody* (2010) 7 71.

⁶⁹ Voor meer informatie over FAMAC, zie www.famac.co.za